

AB

15609

C. e. 129

C. e. 129

Manuskript Schrift

00

112

DE EORUM QUI
COMETÆ
APPELLANTUR

nomini-
bus, naturâ, causis, signifi-
catione, cum histori-
arum memo-
rabilium illustribus exemplis

DISPUTATIO ATQUE NARRATIO

à
JOACHIMO CAMERARIO PAPEBERG.

olim
EDITA
nunc
RECUSA.

BRUNSVIGÆ,
Sumptibus ANDRÆ MOLTRECHTS
Bibliop.

ANNO MDCLXXI

DE FORVM QVI

COMETAE

APPELLANTUR

terminos, natura, causa, dignitas

causae, christi, in, in, in

tabularum, in, in, in

DISPUTATIO ATQUE NARRATIO

IOACHIMO CAMERARIO PAPERBERG.

EDITA

RECUSA

ANNO 1611

ANDREAE MOLTRECHTS

Bibliop.

ANNO 1611

DE COMETIS DIS-
 PUTATIO ET NARRA-
 TIO HISTORIARUM MEMO-
 RABILIUM JOACHIMI CAME-
 RARI PABERGER. AD MA-
 GNIFICUM VIRUM CHRISTO-
 PHORUM CAROLOVICIUM DO-
 MINUM RUBRÆ DOMUS
 ET HERMINIANI
 ETC.

QUA CARTA ALLATA CON-
 fidentius nuper scribere institui,
 quemadmodum largius potant, qui
 κριθς, secundum Theocritum, α-
 τλῆσι. Cum alia autem ceperam,
 quasi illinere in hanc, tum considerationes quas-
 dam meas de nostris sermonibus, quos habuisse-
 mus de illarum flammarum genere, & formis,
 quarum nuper conspecta esse una multis in locis
 & à viris dignis fide affirmabatur. Specie ista qui-
 dem pugionis, qui sunt ξιφίαι. Cum illa ante
 biennium altera quasi porrecta barba tenuium
 pilorum & pallidorum, quæ evanuisse autumnno
 putabatur mense Martio denuo apparuisset, oc-
 cultata eo trimestri non extincta. Atque nostrum
 colloquium tum neque accuratum neq; copio-
 sum esse potuit. Nam & breve tempus, quo unà
 versaremur, concedebatur, & multa, ut in festina-
 tione fit, miscebantur, nec non interpellatione
 A 2 alio.

aliorum illud sæpe impediatur. Sed de aliis fortè aliàs. Cum autem complures animadvertissem de his ignibus vel siderum vel ardentis vaporis, edere commentationes suas, visum fuit & mihi explicatius ad te perscribere, ea quæ nuper strictim attigissemus. Dum autem in iis quæ incoaveram, ultro interdum cesso, interdum studens illa absolvere aliis rebus impediatur, me eo etiam cui edendum hoc opusculum traditurus eram, morante, & ita ipso apud me delitescente: Ecce manifesta Pogoniæ flamma apparet, in plaga occidentis vesperi supra Leonis infra Helices signum, ad Comam Beronices. Tum verò differendam rem amplius non putavi, & resumpsi in manus, eam partem quam de cogitationibus animi mei descripseram, & reliqua attexui, ut, id quod erat informatum & conceptum perficeretur, & hæc dedi exprimenda typographo nostro, ne si non quam primum divulgarentur, prorsus non exirent obsolescentia apud me, vel saltem serius ad te pervenirent. Atq; erunt hæc scilicet cujuscumodi esse nostra & possunt & consuevere, id est φιλολογώτερα ἢ φυσιολογώτερα. Quod tamen genus cum liberale sit, etiam ad cognitionem certam quarumcunque rerum non minimum adiumenti afferre solere, mihi est persuasum. Et conatus autem meos scribendi interdum aliquid ad te incitat, & industriam in opere perficiendo excitat, cogitatio non modo virtutis & sapientiæ singularis, sed humanitatis quoque & comitatis eximiæ tuæ. Ad quæ accedit perspecta mihi, tam erga opt. artium, quarum te principem

cipem appellare licet, studiosos benigniss. voluntas, quàm erga me peculiaris affectio, in memoria necessitudinis veteris, & cura adjungendi novam. Quæ sanè nunc à plerisque aliter fieri animadvertuntur. Qui aut *ὄλβω γαῦροι*, ad opulentia ostentationem pertinere putant litterarum contemptum, & humilitatem studiorum liberalium despiciunt, aut voluptatum illecebris depravantur, aut ferocia insolentia inflantur. Tu verò & intelligis quàm præclara res sit doctrinæ eruditio, & tantum abest ut splendorem & præstantiam dignitatis illa obscurari suspiceris, ut nihil ornare commendareve hæc magis posse sentias. Sed ad te, de te, non sunt tales quasi declamationes detexendæ. Ut igitur ad propositum argumentum revertar, memini ante annos viginti quatuor, cum talis flamma se ostendisset vergens ad plagam occidentis, multorum oculos & animos ad spectandum & quærendum convertere. Et nos tum nescio quid balba de nare locuti, postea literis mandare non dubitavimus. Idque scriptum fuit editum. In quo nihil est, vel non certè multum, quod mihi probetur. Cum oratione minus elaborata & perpolita exponantur ea, quæ & attentius perscrutanda, & subtilius differenda, & copiosius enarranda fuisse videantur. Attigimus enim certè res dignas sapientiæ atque doctrinæ præcipua facultate & industriæ ac studii contentione summa. Quarum in illo scripto nostro apparet conatus quidam, operis perfectio non apparet. Sed veniam merebitur, ut spero, vel audacia in re honesta communis cum multis, vel

in bonarum artium tractatione periculum faciendi cupiditas, vel etiam voluntas obsequendi amicis, à quibus tum hæc opera expetebatur, ætati etiam venia dabitur, quæ est adolescentiæ semper & præceptis magis & imprudentior, & minus timida. Nostræ quidem considerationis quasi fundamentum tum fuit, supra quod totam disputationem illam extruximus, sententia Herodoti, quam res Ægyptias enarrans ille memorat, hæc. γενομένων τέρατων φυλάσσει γραφόμενοι τὸ ποβαῖνον. καὶ ἰσχυρότερον ὑπερον τῶν Ἰσραηλῶν. τέτω γενήται, κατὰ τὸν νόμον ἀποβήσεται. Cum ostentum extiterit, conservari ait memoriam eventus, & perscribi quid fuerit secutum. Atque ita, si quid simile postea rursus extiterit, similes esse eventus secuturos decerni. Hæc cum legissem, meam aliorumque plurimorum opinionem, Ista ostenta aliquid significare non communis neque usitati modi, quod antiquissima persuasione confirmari viderem, admodum sum lætatus. neque alia jam calliditatis commenta duxi esse curanda. Quemadmodum autem tunc feci, ut tempora quædam indicarem, quibus talia ostenta visa essent, Ita modo quasdam historias verbosius exponere placuit, iis de causis, quæ referentur, ubi prius de horum natura & conditione pauca quædam disseruero. Quæ quidem flamma anno Christi M. C. XXXI. primum conspecta fuit plaga occidentis vesperi, ineunte autumno, ea sequente anno denuo fulsit, loco quidem eodem ferme, sed matutino. Anno vero M. C. XXXIII. haud scio an illa eadem jam evanes-

scens

DISPUTATIO.

scens nocte tota apparebat, propter septentrio-
 nes hærens in signo Cæphei. Quam autem vidi-
 mus biennio, eam constat de signo Virginis,
 quem Græci ἀστερισμόν vocant ascendentem ad
 verticem mundi, per convexa cœli ad oppositum
 signum piscium delapsam, cerni amplius non po-
 tuisse. Hæc loca incidunt in δωδεκατημόρια,
 hoc est quasi uncias circuli signiferi Libræ & A-
 rietis. Confecit igitur suo motu istius sideris seu
 flammæ progressio dimidium orbis. neque lon-
 gè evagata est extra circulum maximum, qui du-
 ceretur per puncta duo, unum ad partem circi-
 ter XI. Libræ alterum ad P. XI. Arietis. Manifestè
 autem deprehendi potuit observando, conten-
 dere illud ad Saturni stellam, qui est Græcis
 φαίλων. Quo tamen propius accessit, eo tardior
 fuit processus, Sed quæ species nuper mense
 Octobri anni superioris apparuisse perhibetur,
 ea traditur in plaga occidentis visa, & notata esse
 in dodecatemorio Sagittarii, cum Sol Libram
 jam peragraret. Fuisse autem formam pugionis
 seu ensis, globo ignis illius emittente fulgorem in
 unam aciem desinentem, colore pallido, & luce
 rara atque exili, quale esse solere hoc genus Pli-
 nius scripsit, his verbis, Sunt omnium pallidissimæ
 & quodam gladii nitore, sine ullis radiis, cum
 quidem esse breviores dixisset, & in mucronem
 fastigiatas. Etiam alterius conspectæ flammæ
 facies luminis erat tenues radios jacentis, & ma-
 gis pallentes quàm rutilantes, sed sparsim de glo-
 bo flammæ nitido. Quin ea esset quam Græci
 πωγωνίς nomine indicarunt, quando in speciem

6
 barbæ longæ promittitur juba, ut ait Plinius, non
 dubitavimus. Græci quoque sic describunt,
 ἡ πλωὰ τὸ κείτω τὸ δ' ἀνωθεν αἰθέρα εἶναι. id est,
 eam partem quæ extenditur, & infra eminent, pas-
 sis radiis conspici, cum sit coactior & arctior su-
 perior. Aristoteles plane dicit, circumfusam pa-
 riter comam, speciem esse κομήτης. εἰ δὲ ἐπὶ
 μῆκος, inquit, καλεῖται πωγωνίας. Atque ta-
 lis ea quoque flamma fuit, quæ circiter Non.
 Sextil. nuper est conspecta, & nos paucis post
 diebus vidimus, ascendentem illam quidem me-
 ridiemque versus abeuntem, sed itinere adhuc
 inexplorato. Quod si aliquarum stellarum quali-
 ditioni & potestati subjiciendi hi fulgores esse vi-
 deantur, pertinere istos omnino ad Saturni, &
 Mercurii stellas, quarum illa, ut diximus, φαίνων,
 hæc σιλβων Græcis est, fumus arbitrati. Voca-
 runt autem Græci genus totum κομήτας ἀστέρων,
 sed distinxerunt formas nominibus. Latini Cri-
 nitas seu Cincinnatas stellas. Quarum naturam
 & conditionem cum antiquitas tum posteritas
 tota dignam esse judicavit, in qua perquirenda
 studium sapientiæ occuparetur. Ac Aristoteli-
 cam quidem sententiam plerique posteriorum
 secuti fuere: Esse infra æthera, cujus citimam
 terris partem obire luna creditur, igneum quen-
 dam vaporem. Non flammam illam quidem,
 sed ferventem siccitatem, quam ille ἀναθυμίασιν
 πνεύματῶδη & καπνῶδη & ὑπέκκαυμα appel-
 lat, quæ nullo alio quàm ignis nomine indicari
 possit. Infra hunc ærem diffundi, naturam
 cali-

calidam & humidam. Conversione autem cœli contorqueri ambo, tanta vi ac celeritate, ut, si uspiam ad inflammandum idoneam & opportunam illa quasi materiæ igneæ copia se præbeat, id est, quod ait ipse, ἢ ἀν' μάλιστα εὐκαίρως ἔχοι ἢ τοιαύτη σύστασις, statim exardescat. quod si illa materia ejusmodi sit, quæ non modo concipere flammam, sed alere etiam aliquantisper possit, id genus vocant κομήτας. Ad quos referuntur & πωγωνίαι, de quibus diximus, & λαμπάδιαι, quasi faces dicas. & ἀκοντίαι ac ξιφίαι, cum tanquam jaculorum & ensium figuræ cernuntur. Δισκῆις autem orbis habent effigiem, κοραπίαι cornus, ut inquit Plinius. ἰπτῆυς equinas jubaſ implicatas. Densa autem species villis τράγυς, id est, hirci nomen invenit. πηθίτης, doliorum cernitur figura, in concauo fumidæ lucis. Hoc si genus quodpiam est Cometarum, aliud erunt χάσματ' & βόθυνοι Aristoteli, qui ita appellat visa quædam apparentia cœlo sereno noctu, colorante & figurante aërem modica flamma tanquam speculo reflexa, & non diu durante. Sed qui fulgores Cometæ dicuntur, eorum omnium eadem causa esse potest, quamvis facies diversa sit, secundum ea quæ ab Aristotele commemorantur. Prisci Phaëthontis fabulam, ad horum siderum coruscantem secundum poëtas, flammam applicarunt. Quod istud esset quasi incendium Mundi, cum semper æstus ac siccitas orbem terrarum affligat, quoties Cometarum ardor fulgeat, πολλοὶ γὰρ κομόωσιν ἐπ' αὐχμηρῶ ἐνιαυτῶ.

secundum Aratum. Et traditur hujus fideris vel
dissipationem vel διάλυσιν, vel amotionem ab
oculis, id est, ἀφάνισιν, à veteribus appellatam
fuisse κορηώνωσιν Phaëthontem enim Poëta nar-
rant evagantem longius, ne exureretur mun-
dus ictum fulmine à Jove esse, dejectumque in
terras. Aristoteles quidem scribit; simul aliquan-
do plures Cometas esse visos. Sed compertum
hoc esse non putatur, & notavit Plinius quoque.
Hoc omnino veri est simile, quemadmodum
ventorum impetus ad aërem hac aut illa parte a-
gitandum impellitur ab ætherea quadam & stel-
larum vi atque potestate, sic & incendium illud
excitari & certo quodam itinere circumduci ab
aliquarum stellarum in æthere propria guberna-
tione. Putant autem Astrologi ventos Aquilo-
nares à Jove cieri, Australes à Venere, Vultur-
nos à Saturno, Favonios à Marte, ut Mercurii stella
communis quædam domina ventorum relin-
quatur. Quod si lapis, quem Herculianum vo-
cant, ferrum attrahere potest, quid ni possit
aëris quasi fluxum commovere, aliqua in æthere
stella? Atque esset optandum idem studuisse
quàm plurimos de hujusmodi flammis observa-
re, quod in paucis quibusdam notatum est. Il-
lam certè quæ fulsit ante biennium deprehensum
est directo itinere perrexisse ad Saturni stellam,
quæ infra Piscis magis aquilonaris signum in A-
rietis dodecatemorio tunc reperiēbatur. Qua-
dam autem ratione ignota nobis, per Septen-
triones ab ortu rursus ad ortum per id conve-
xum cœli, quod iis qui Septentrionum habent
subli-

sublimem verticem, conspicitur, traducta κατὰ
 τὰ ὀρθογώνια pervenit. Diu autem hæsit qua-
 si in cathenis Andromedæ ex Cepheo ad illam de-
 lata, ut supra Italiam diebus pluribus transfierit.
 Quod si perpetuum hoc sidus est, ut Pythagoreis
 placuit, & quodam nondum depræhensio motu
 non aliter quàm cætera quæ errantia vocantur,
 convertitur, nihil tamen prohibebit, ut opinor,
 aliquam causam φάσεως, id est conspectus Co-
 metæ, ad certas stellas referri, quarum positus,
 qui tamen demonstrari nequit, propter mirabi-
 les Cometarum migrationes, & non observata
 tempora, efficiat, ut regionibus aliquibus & in
 terra locis, quæ sunt κλίματα καὶ οἰκήσεις, sidus
 istud appareat. Non autem prisca Pythagorei
 tantum, & post hos Stoici, sed ex Saracenis Astro-
 logis quoque aliqui plurimis annis postea, cre-
 diderunt Cometas sublimi in æthere, id est, ea
 cœli parte in qua stellarum, quæ errantes dicun-
 tur, luces eminent, converti, certis argumentis
 esse cognitum. Et quidam, quem transferen-
 tes in sermonem Græcum scripta ipsius, Apoma-
 farum nominant, seipsum oculis suis vidisse nar-
 rat, Cometam supra stellam Veneris. Sibi quæ ab
 aliis esse dictum quod conspexissent Cometas su-
 pra Jovis & supra Saturni sidera. πάλιν τὸ γί-
 νωσκε, inquit, ὅτι πάντες οἱ κομήται πάντοτε
 τέρως εἰσὶ πονηρὸν, καὶ μεγάλα ἀποτελοῦσι συμ-
 πλώματα ἀνάλογα γίνοντας τῶν μεγέθων αὐτῶν. εἰ
 μὲν γὰρ μέγας ἐστὶν ὁ κομήτης μεγάλα ἀποτελεῖ
 συμ-

συμπλώματα, οἱ δὲ μικροὶ, ἐλάχιστα. Idem hoc
 dicit Synesius, autor non contemnendus, specie
 Cometarum semper aliquid mali portendi, & si-
 gnificare hos calamitates publicas, nationum
 ἀνδραποδισμοὺς, id est, servitutum & direptiones,
 civitatum everfiones, Regum interitus, denique
 parvum aut mediocre nihil. Atque narrat de
 quodam, quem ipse viderit, cum quidem Come-
 tas ψευδωνύμως ἀστέρως vocet, id est, falso nomine
 sidera, qui emerfus à plaga Australi & signo Ara,
 Græci Ἰουθέρων appellat, processerit ad pun-
 ctum æquinoctii. hinc perget, inquit, ad Septen-
 triones, & præteribit Mundi verticem, nisi prius
 interierit. Putat enim & hic esse Cometas non
 vera sidera, sed incensos & ardentes, secundum
 Aristotelem supra aëris regionem vapores. Cur
 non liceat autem suspicari, in hoc denso illo qui-
 dem sed perspicuo tamen cœli corpore, eum, qui
 est autor & fabricator universitatis rerum & ope-
 ris admirabilis, ejus quem Mundum nomina-
 mus, quoties videatur, collocare aut exhibere
 posse aliquam naturam vel efficientem atque
 moventem certos eventus atque casus in terris,
 vel certè significantem & portendentem. Quod
 si per certa intervalla & suis temporibus illa ex-
 hibeatur, causam, cur inexploratum atque igno-
 tum hoc illi esse placuerit, fortasse hanc suspicari
 liceat, ut signo isto vehementius commoverentur
 percellerenturq; animi hominum. Sin novam
 istam naturam creari existimandum, quid pro-
 hibeat ad illius etiam ortum & formam suppedi-
 tare veluti materiam arbitrio creatoris, ea quæ
 jam

jam facta atque condita sunt. Quemadmodum & Homerus plane dicit arcum cœlestem in nubibus apparere atque statui divinitus, cum evidens sit, ad hunc exprimendum nubes inservire quasi elaborationi divinæ. Comparans enim cum hoc dracones in lorica Agamemnonia, esse ait,

ἰελασιν εἰκότας, ἄγε λιρονίων
ἐν νέφει γήειζε τέρας μερόπων ἀνθρώπων,

Et alibi,

ἥντε πορρῆλυ ἰεὶν θνητοῖσι τανύσῃ
Ζεὺς ἐξ εὐρανόθεν τέρας ἔμμελαι ἢ πολέμοιο,
ἢ καὶ χειμῶν ὄδυς ἀλπεῖ.

Idem & siderum ostenta divinitus exhiberi perspicuè dicit, ubi de labentem cœlo Minervam in medio campo micuisse ait,

οἶον ἀστὲρα ἦκε κρόνυ παῖς ἀγκυλομήτεω
ἢ ναίτησι τέρας ἢ ἐφρατῶ ἑυρεῖ λαῶν
λαμπρόν, τῶσδ' ἔτε πολλοὶ ἄπο αἰνῆρες ἴενται.

Quod enim hoc aliud sidus sit quàm quale eorum est quæ crinita nominantur? Nam neque διάπροντες illi ἀστέρες diu conspiciuntur, sed celeriter quasi una scintilla prætervolant. Et aliæ species cum evanescunt statim tum flammarum crebros radios non jaciunt, ut omnino ad Cometarum fulgorem & micantes radios illius sideris similitudo pertinere videatur. De quo tamen οὐ μαχῶμαι τινι si quis fortè disceptandum esse putaverit. De Cometa autem quem Synesium scripsisse à se esse visum, supra retulimus, venit in
men-

mentem & Claudiani versuum, haud scio, an de eodem ipso Cometa, ex quarto libro de bello Gethico, horum.

Et nunquam cælo spectatum impune Cometen
Qui primum roseo Phœbi prolatus ab ortu,
Qua micat astrigera senior cum conjuge Ce-
pheus.

Inde Lycaonia paulatim expulsus ab arcto
Crine vago Gethici fœdavit sidera plaustri,
Donec in exiguum moriens vanesceret ignem.

Verum de natura & origine Cometarum, id quisq; licet, sentiat, quod ipsi probatur maximè, & veri esse similitimum videtur. non enim sensibus modo quæ percipiuntur, eorum ἄλλο ἄλλῳ ἢ δὲ, ut ait Aristoteles, sed diversorum sunt etiam opiniones diversæ, & aliorum sententia aliud arridet. De iis autem quæ non sunt exposita ad compræhendendum sensibus, id est, ut ait idem Aristoteles, περὶ τῶν ἀφανῶν τῆ ἀϊδιῆσει, ex disputationes certissimæ existimandæ sunt, quæ id demonstrant quod omnino fieri posse videatur. hoc enim certè est, rem eis τὸ δυνατόν ἀναγαγεῖν. Ut si φυσιολογεῖν aliquis velit, (quamvis causæ fortuitæ & materiæ mutabilis constantem & perseverantem cum formam tum progressionem esse, consentaneum non sit) Aristotelicæ tamen de Cometis si non conjecturæ, at argumentationes cæteris fortè præponi debeant. Neq; futuræ illæ sint à doctrina veritatis, quæ in Ecclesia Christi explicatur, alienæ aut abhorrentes, si quis ita cognoscat, ut ad religiosæ scientiæ quasi

quasi normam applicet. Unde discedens omnis sagacitas & peritia & sapientia, stupida fit & ignara & demens, quamvis per se acris & copiosa & eximia. Et hi sunt de quibus scribitur, *ἔματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἔσκοτίθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία, φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν.* Sed quæcunque res aut natura sit ille fulgor, quem Cometen nominamus, & quid de hoc credere persuaderéve sibi, & sive in æthere seu aëre hunc collocare aliquis conjectura sua velit: Id omnino constat, esse hoc corpus quoddam fulgens, & ut videtur, rotundum, & aliqua de causa radiis hanc aut illam formam exprimens. Quos quidem à Solis lumine eminere qui putant, eorum opinionem id confirmare possit, quod illi, quod diximus, radii à Sole quodam modo avertantur, ut à splendore Solis de Cometæ corpore secundum hujus tam habitum quam positum, certam quandam speciem radiorum apparere existimandum sit, vel extensis illis vel implicatis, & in directione vel continuatis vel divisis, si certè nihil afferre videntur, cui fides habenda sit, qui tradunt, *ἐμφατικῶς* esse hanc totam, id est, inanem speciem seu imaginem, qualis in speculis cernitur, & qualem esse plerisque placet arcus cœlestis, cum & globi ignei Cometarum evidentes sint, & tam diu in cœli perpetua conversione, & suo quoque itinere eandem imaginem permanere, ratio nulla constituere videatur. Est hæc natura omnino corporis, neque in aliena quasi subjecta materia, ac ces-

accessione quasi inhæret lux ista, quæ adhuc illa durante extinguitur. Sed sive Aristotelicus vapor, tanquam fomes ignem aliquando concipit, & parte quapiam sui inflammatur, seu alio modo existunt hi fulgores, seu est origo etiam eorum æqualis & compar stellarum origini, planè esse propriam hanc naturam, non speciem inanem statuendum est, undecunque sanè diversæ quædam figuræ accedant atque conspiciantur. His quasi prænarratis ad historiarum veniamus expositionem. Dictum autem est Cometarum ostenta non esse levia, neque parvarum rerum aut communium eventuum signa, sed casuum mirabilium, & ingentium calamitatum, quæ ad totas civitates & universos populos, ad regna & imperia orbis terrarum pertineant. His autem, secundum Ptolemæum, generalibus fatibus, singulorum etiam fortunas compræhendi obscurum non est. Ut enim ruina domus parietum & tecti everfionem, & inflammatio urbis ædium incendia complectitur, sic publicæ ærumnæ privata infelicitate complentur. Quamobrem ea quibus miseriam præcipuam tristiss. casuum præsignificari vult divina & vis & bonitas, cum animadvertenda sunt accuratè, tum studiose notanda, tum etiam assumenda ad animos confirmandos & preparandos, ut minus perturbentur repentinis malis, & prævisa facilius ferant. Ad quod magnopere prodest, ea novisse & habere in promptu, quæ aliis temporibus acciderunt, secuta portentorum ostentorumque & monstrorum signa atque prodigia. Semper enim fieri solet,

solet,

solet, ut homines subitis & improvvisis malis, quorum similia neque fando cognoverunt, neque experiundo sunt perpeffi, graviter & vehementer percellantur. Itaque inter Tragicas querelas, scimus esse hanc præcipuam, inauditas esse ærumnas, & novi atque singularis modi mala, & atrocem calamitatem. Fit autem & hoc, ut in perturbatione animi præfens infelicitas amplificetur deplorando & lamentando, hinc illæ sunt quiritationes,

ἄπισ' ἄπισα, καινὰ καινὰ δέρομαι,

Et. *ἄρητ' ἀνωμόμασα, θαυμάτων πέρα.*

Et hujusmodi alia, quibus Tragediæ refertæ sunt, quæque hoc loco congerenda non sunt.

Cum autem nostris temporibus & in nostra gente ea commota sint, quorum acerbitas multos attigit, & qui quasi icti fuerunt illi vociferando dolorē suum declararunt, tum factum est, ut varii sermones existerent, alio se miserum esse clamante, alio miserante propinquos, patriam, Remp. universam, non etiam nemine irascente & maledicente his aut illis, pro eo atque autores aliqui vel cumulatōres malorum esse crederentur. Tali igitur rerum statu & affectione animorum, cogitanti mihi errare illi quidem visi fuerunt, qui vel se indignissime affligi putarent, vel levitati impatientiæ indulgentes contumeliis incesserent eos à quibus damnis essent affecti: Quid autem consilii & opis afferri his aliud possit non reperio, quàm ut considerationis hujus ratio demonstretur. Nam ea quæ legendo cognoscimus aliis

temporibus ac locis accidisse, primum in communitate quadam fortis æqualis docent nos non iniquo animo ferre nostra incommoda, dum hoc quasi loquuntur, Non tibi istud soli. Deinde, si illa difficiliora atque graviora esse appareat, molestiam etiam minuere & dolorem cohercere solent, quod minus nos affligamur quam alii afflicti fuerint. Notatio autem signorum, de quibus disputavimus, & liberalis curæ est & diligentia solertis, quæ utraque est laus digna homine, non figura tantum oris, sed mentis etiam rationisq; præstantia. Eventa verò cum metuuntur deterrima, ad hæc quidem perpetienda parati animis prudentes esse debent, Si quando autem tolerabiliora aliis existant, de formidine tunc ingente magni mali exitum leviolem videri necesse est. Sed hæc omnia sunt ad usum proposita universis non vecordibus neque stolidis. Multò autem preciosior & major fructus à religiosis & piis hinc percipitur. Qui admonentur jam divinæ etiam tam providentiæ quàm gubernationis inexploratae & admirabilis ingenio & sapientiæ hominum. In hoc enim Mundo divinitus ita temperantur omnia, ut & ardua convellantur, & humilia ac parva extollantur. Non fit autem hoc invidia aut perversitate aliqua, quæ in Deum cadere nequit, sed certo consilio & justo decreto vicissitudinis præfinitæ, tam in transferendis delendisque Imperiis, quàm hominum singulorum morte & interitu. In quæ protervè inquirere pietas vetat. Qui autem hac in parte curiositati frenam laxan-

laxantes religionem neglexerunt, ii in varias ac multiplices quaestiones disputationesque delati, hoc modo consecuti fuere, ut quae studuerunt probare differendo, ea absurditas argumentorum ipsa convinceret ac refutaret. Nos autem quibus in fide Iesu Christi patefacta est veritas caelestis, tam de Deo ipso quam consiliis & voluntate hujus, non possumus ignorare causas ul-
 lorum eventuum in utranq; partem. Qui scimus & justissimam iram Dei poenas exigere delictorum humanorum in impietate & petulantia, & ejusdem immensam misericordiam in animorum conversione & obedientiae studio, vel avertere illas vel saltem mitigare. Non igitur consolationum modo utilitas de tali cognitione percipitur, sed ad signorum quae eventus istiusmodi aliquando antecesserunt conspectum, pietas religiosa erigi etiam solet atq; excitari, tam ad spem salutis suae quam sollicitas preces. Neque enim corripiuntur & veluti absorbentur istis tempestatibus illi qui fidem praestant Deo eumque sancte venerantur, Et hujus vitae commoda iidem tam sibi quam aliis saepenumero impetrant, & deprecando adversa depellunt. Hi norunt quoque & sciunt hanc esse quasi palaestram fidei in terris, ut in Mundi commotione, praesens cum intentant omnia lethum, & cum interitus ante oculos est, nihilo tamen minus Christianis, quod & habeant Deum propitium, & se hujus omnipotentem manu protectum iri in extremo discrimine, persuasum sit & certum. Rideant sane haec

Porphyrîi ac Juliani. non enim humanæ intelligentiæ, sed doctrinæ divinæ res est, nos tamen scimus, & conditum genus humanum, ut Deum æternum cognosceret atque veneraretur, & unicam esse tam scientiam quàm cultum eum cuius filius Dei λόγος καὶ εἰκὼν τοῦ πατρὸς, nuncius est & interpret. Quæ cum ita se habeant, totius Mundi creationem & omnium temporum atque rerum ordinem ac progressionem illi æterni DEI consilio voluntatiq̄ue inservire oportet, ut quicquid fiat, id piis & religiosis convertat in bonum. Quod eò est evidentius, quia apparet omnes istos conatus qui cœlesti doctrinæ fuerunt adversati unquam, hoc tantum profecisse, ut illa oppugnata magis confirmaretur & pressa exurgeret. quodque de initiis neque dignitate splendidis, neque viribus robustis, ad eximiam celebritatem & amplitudinem processit. Nulla in terris potentia, nulla calliditas, nullæ copiæ, hanc vel impedire crescentem, vel auctam retardare, vel incitatam pervertere potuerunt. Ac si quando laboravit & debilitata fuit, non accidit id hostibus lædentibus & urgentibus, sed civibus inter sese conflictantibus & sibi mutuo infestis. Quod & ipsum fieri interdum permittit DEUS, quo illustrior sit paucorum virtus & constantia. Quæ cum patefacta divinitus à piis cognoscantur & promissionum fide apprehendantur, prodest etiam rerum gestarum narrationibus celebrari, quæ sunt vel commemorationis manifesti auxilii divini, vel occultioris protectionis in mundo, graf.

grassante rabie impietatis & scelerum. Non autem minus mirabile esse statuendum est, opponentem sese palam potentiam DEI furori hominum, aliquando hunc retundere, quàm sæpe dissimulantem vim suam, quasi clanculum eripere suos atque liberare modo impendentibus malis, modo morte appropinquanti, & occulere ac custodire illos, ne infestum odium & crudelitas immanis eorum, qui in terris regnandi licentia abutuntur, nocere his possit. Tantum enim abest, ut Christianus cœtus ulla violentia humana extinguatur unquam, ut sæpe eum injuria adversariorum, & tristitia eventuum ne attingat quidem, sæpe adoriens invocatione religiosa refutetur atque resiliat. Quod si est veritas cœlestis, quemadmodum certè est, eadem omnibus sæculis, debent nimirum pii & religiosi similiter conservationem sui sibi polliceri in suæ quoque ætatis periculis, sicut ante salutem ultimo in discrimine alios retinuisse compertum habent. Hæc sanè utilitas, quam consideratio & respectus tam signorum quàm eventuum confert, multò est præstantissima atque uberrima. Alterum illud intuentem historias veteres & præsentia mala cum prioribus conferentem, cum hoc perspicere mitius sæpe infortunium, vulgo intolerabilius videri, tum de contemplatione conditionis humanæ, propria & sua detrimenta ferre moderatius: etsi consolationem habet illud quidem levem & instructionem veluti popularem, neque contemnendum tamen hoc etiam est, & ad pie-

tatis ac religionis considerationem, afferre momenti aliquid poterit. Collegimus igitur quorundam temporum quibus traduntur Cometae in caelo visi historiam ad eum usum de quo jam verbosè disseruimus, ut legentes hæc cogitent esse cursum rerum in hoc mundo talem, ut modo læta modo tristis modo interjecta quædam media fortuna commoveatur : & cum se consolentur comparatione, tum spe certa benignitatis divinæ sustentent, id quod Christianorum proprium est. In promptu autem erat multò his plura congerere, cum de Græcis Latinisque historiis, tum de nostratibus quoque, sed in præsentia recitatio istorum quæ sequuntur, ad id efficiendum quod volumus, satis copiosa visa est. Cætera, qui velit ipse conquiret, & suo studio hanc opellam industriæ nostræ locupletabit.

Ordinemur autem expositionem ab iis, quæ narrantur eo tempore affixisse Græciam, quo ille Cometes apparuit quem Aristoteles Magnum vocat, & in plaga occidentis primum eminuisse ait gelida & serena hieme, porrexissetque fulgorem ad tertiam usque partem cæli, quasi salientem, & appellatum fuisse Viam, ac cum pervenisset recedens à Sole ad Cingulum Orionis ibi evanuisse. Tum in Græcia Helice & mox Bura Achaicæ urbes terræ motu & eluvione funditus extinctæ fuerunt, de quibus Naso,

Si quæras Helicen & Buran Achaidas urbes,
Invenias sub aquis, & adhuc ostendere nautæ
Inclinata solent cum mœnibus oppida merfis.

Sed

Sed hoc de Helices exitio Pausanias retulit, hanc & terræ motu æquatam solo fuisse, & maris impetu obrutam, unâ cum incolis universis. Buran autem in monte sitam & ipsam quidem tum everfam oppressisse cives omnes qui domi illo tempore fuissent, quosdam tamen qui militiæ aut aliarum rerum causa abessent, conservatos, instaurasse deinde patriam. Itaque hujus ille mentionem facit, ut sua ætate cultæ atque frequentis civibus. Hoc accidit Prætore Athenis Aristæo, anno quarto Olympiados centesimæ & primæ. In quod tempus incidit & Imperii Græcarum civitatum finis, & Macedonum potentiæ ac regni in Asiam se porrigentis initium. Et Ægyptus disfidio regum bellisq; intestinis afflicta atque debilitata denuo Persarum potestati & ditioni subiecta fuit. Nam Nectanabis cum Agesilai ope Tachon expulisset, ipse postea ab Ocho spoliatus regno exul mortem obiit. Sed harum rerum historiam sumus alibi persecuti. Aristoteles meminit alterius quoque Cometæ, qui apparuerit cum Prætor esset Athenis Eucles. Quod tempus non possum indicare, nihil enim ad nos eorum scriptorum pervenit, quibus & ab aliis & postremo ab Apollodoro successiones Prætorum Athenis explicatæ sunt. In consideratione autem eorum quæ supra retulimus, potissimum mihi in animo fuere, illa tempora, quibus non una civitas aut populus, aut pars terrarum, sed universus mundus commotus, & omnia regna dissipata convulsaq; sunt, propius accedente die

B. 4.

illo.

illo, qui æterno consilio Dei statutus fuerat, ad absolvendum opus reconciliandæ gratiæ inter Deum & homines, & liberandi genus nostrum, ab omnibus iis malis, in quæ per contumaciæ peccatum erat prolapsus, quorum esset atrocissimum & extremum Mortis interitus sempiternæ. Is dies fuit natalis Iesu Christi filii Dei & virginis Mariæ, ut verisimile fiat illorum temporum homines religiosos & pios non leviter de eo quod futurum esse credi oporteret, secum luctatos fuisse, cum ea & parari gerique & evenire cernerent, de quibus certissima vastitas orbis terrarum, & exterminatio gentium atque nationum metuenda esset, nedum instauratio & incolumitas speraretur. Viderunt ruere imperia, perdi civitates, dirui urbes, gentes nationesque totas deleri. Expeditum esse ferrum & ignem ad publicas privatasque cædes, populationes, elades, ruinas. Nihil esse præsidii innocentia, Improbritatem & violentiam armatam, non aliter ac tempestaté omnia passim loca horribilibus calamitatibus pervadere. Et retinenda tamen fides fuit, debita cœlestibus promissionibus operis salutaris, cujus effectio propria erat filii Dei, tum demersuri sese in carnem humanam, ut homo nasceretur in terris, ad generis nostri liberationem ac salutem. Fuit difficilè in hac persuasione consistere. Non enim facilis neque vulgaris res est, neque quæ contingat omnibus, Fides. Sed religiosi atque pii constiterunt certè, & contra spem spe nisi, id exhibiturum esse crediderunt

Deum

Deum quod pollicitus fuerat. Id cum jam factum esse constet, multò scilicet nostra conditio melior est, quibus tanta adminicula fidei suppetant, ut refragantium cœlesti veritati & proidentium fidem, jam deinceps causam quoque difficiliorem & deteriorem fore necesse sit. A multis autem memoriæ mandatum est, illa ætate multos vel plurimos potius fulgores Cometarum, inter alia innumerabilia prodigia, quæ cœlo, terra, marique extiterunt, visos esse. id quod & à Marone indicatur, qui non aliàs ait, diros toties fulsisse Cometas. Sed quemadmodum ante magnas & graves tempestates, murmura quædam audiuntur, Ita illam pestem, quæ tum orbem terrarum corripuit, sane fragores vehementes, & significationes tristes præcesserunt, Sullanæ inquam dilacerationes & furores, quos secuta excepit contentio & rabies Pompeii ac Cæsaris, fatalis Reipublicæ illius & exitiosa imperio populi Romani. Nunciata tum fuere prodigia diversi generis plurima, ut scripsit Plutarchus. Nam & flammis signa tulserunt quæ vix potuere restingui. Et advolarunt corvi tres cum pullis, quos cum in conspectu exercitus laniasent & frustra quædam devorassent, reliquias in nidos abstulerunt. In templo autem cum aurum sacrum mures arrosissent, unam æditimi ceperunt, quæ capta quinque musculos peperit & ex eis tres devoravit. Quod autem maxime admirabile visum, cœlo sereno, sonus tubarum auditus est, clarus & lugubris, ut omnes metu exanimarentur. Tyr-

reni tum vates, ætatem novam alterumque sæculum appropinquare atque impendere, & mutationem mundi portendi pronunciarunt. Fuit autem Sulla neque turbulentus neque crudelis minus quàm alius quisquam principatum armis adeptus. Cæsar quidem etiam clementiæ & mansuetudinis laudem obtinuit, ignoscendo & parcendo parti adversæ & victis. Sed Sulla civitati suæ tanquam fera bestia immissus, cum hanc omni genere immanitatis conscidisset, & summa rerum fuit potitus, & primus Romanorum Tyrannus, sicca, ut dicitur, morte decessit, natus annos LX. cui omnia quæ unquam in vita sua aggressus est & incepit, prospere successerunt, & finem habuere felicem. Si felicitas est, contingere alicui quicquid expetivit, quemadmodum censet Antigona Sophoclis, hac sententia, ut nos sumus interpretati,

Multis Tyrannis aliis felix rebus est,

Et facere huic quicquid omnium libuit, licet.
 Etsi his versibus felicitas angustior & quasi restrictior quædam memoratur. Quæ hanc potestatem tantum tribuit regno, ut eo potienti facere liceat quod libeat. Illa verò Sullana, & secundos veluti ventos habuit fortunæ, quibus omnia quæ ausus Sulla esset facere, proveherentur ad speratos exitus. Non facinus nefarium tardavit cogitationes ipsius, non hæsit conatus in scelestâ actione, nunquam animus impia fraude concipiendâ instruendâque dubitavit. Divina humanaque omnia servire libidini unius homi-

hominis coacta, Felicis cognomen ipsi pepere-
runt. Qui ἐπαρρόδιον Græcis scribens se appella-
ret, ut retulit Plutarchus, quasi venustum dicas,
& favore atque gratia præditum. Cum ille fue-
rit & in hostes sævissimus, & erga cives insolentis-
simus. Amicis quoque & necessariis leviter of-
fensus asper atque immitis. neque ferre adver-
santes sententiæ ac voluntati suæ, & utilia moni-
torum præcepta periniquo animo admittere &
pati. Quo more tyrannides in primis cum con-
firmantur & crescunt, tum validæ & robustæ, ci-
vibus sunt acerbæ & graves. Sed eadem pravitas
omnibus ferè exitio etiam esse solet. Non enim sæ-
pe effugit injusta potentia & violentum regnum,
pœnas, quas oppressores civium & immansueti
domini interdum persolvunt atroces. Neque
plures à Græcis numerantur quàm tres tyran-
nides transmissæ ad suam posteritatem. Cum
innumerabiles, his qui tenuerunt mortem exi-
tiumque aut certè exilium attulerint. Sed du-
ravisse traduntur ad nepotes, Gelonis in Si-
cilia, Corinthi Cypselidarum, & in Bosporo
Leucaniorum dominatus. Atque fertur Dio-
nysius Dionysii F. aliquando dixisse, jam ille qui-
dem è Tyranno exul, & è superbo humilis factus,
In Tyrannide esse plus mali quàm fando explica-
ri posset. Sed unum omnium deterrimum atque
pestilentissimum, quod neque ferrent Tyranni
liberam orationem suorum, neque familiares
Tyrannorum illa uti auderent. Ita fieri ut obse-
quendo & assentando Tyrannica perversitas atq;
per-

perniciēs aleretur, & deinde cæca rueret in omne nefas, scelera, flagitia, turpitudinem, donec in interitum tandem deferretur. Et quidam ex veteribus regibus, cum quodam tempore aberrasset à suis, & ad rusticum quendam ignotus divertisset, Ibi primum se dixit, de sua gubernatione veri quiddam audivisse. Sed redeat expositio ad Sullam. Hic est Sulla, qui instituit subscribi edicto eorum nomina, quos è medio tollendos esse decrevisset, ascriptis præmiis quæ interfecto-ribus & indicibus persolverentur, cum interminatione supplicii, quod sustinerent vel cælantes vel sublevantes proscriptos. Terribilis fuit immanitas sævitia istius, & ipsa crudelitate & novitate violentiæ. Cum neque causa cujusquam cognosceretur, & fortuito impetu nefariaque libidine victoris corripenterentur atque trucidarentur quilibet. Nam neque genus atque conditio hominum certa, neque numerus definitus erat eorum qui proscribebantur, ut metus quidem impenderet universis, clades autem modo hos modo illos corripere. Quorum alii de improvviso jugulabantur ubi comprehensus quisque esset, domi forisve, in regionibus aut angiportis urbis, in foro, in templis. nullus enim locus sanctus erat, aut perfugium tutum habebat. Quin etiam aliqui abicientes se ad pedes Sullæ, ibi ipso præsidente conculcabantur & interimebantur, multitudine ita consternata, ut ne vocem quidem emitte-
re doloris aut miserationis auderent. Qui verò fuga se præsentis morti subduxissent, ii tota Italia
discur-

discurrentibus centurionibus ad eadem conqui-
rebantur. Neque pauciores tum tam in præliis
cecidisse, quàm postea occisos esse traditur, milli-
bus centum, civium Romanorum. Cum qui-
dem superioribus annis & Asia magna ex parte
& Græcia tota perdita & everfa fuisset, Athenis
potissimum gravissimè afflictis, nulla in re inju-
riam & vim suam Sulla victore abstinente, hoc
uno excepto quod urbem solo non æquavit. Ita
egregius Imperator ultus fuisse perhibetur jocos
quorundam & dicta in conjugem suam Metel-
lam. Post Sullanas Reipub. dissipationes, Ca-
tilinariæ conjurationis nefarius conatus, non
magno negotio sed industria singulari M. Cicero-
nis repressus fuit. Hunc acerrima contentio &
cruentum certamen de principatu inter C. Cæsa-
rem & Cn. Pompeium secutum, civitatem Ro-
manam ante labefactatam & inclinatham dejecit
& evertit. Nam ea magnitudo & tanta moles
rerum fuit, ut primo impetu moveri aut una ag-
gressione convelli non posset. Itaque diu ac
multum allisa & secum ipsa conflictata tandem
mutato pristino statu ad regni formam potentif-
simi illius quidem, sed simul etiam superbissimi
atque insolentissimi redacta fuit. Quod tempus
est conspirationis trium virorum post occisum
C. Cæsarem, ad Rempub. verbo quidem consti-
tuendam & ordinandam, re autem ipsa funditus
evertendam atque dissipandam. Quo, ut pro-
positum erat, quid præcipuæ calamitatis perpes-
sus sit orbis terrarum, & variæ fortunæ hominum
exem-

exempla aliquot sumus deinceps commemora-
 turi. Unde poterit intelligi, ab irato quidem
 Deo multiplices interitus immitti generi huma-
 no, quorum eventus fortuitos esse non modo
 aliqui suspicantur, sed sunt etiam qui disserendo
 probare nitantur. Ex eoque hoc factum est, Lu-
 dit in humanis divina potentia rebus. Sed nos,
 ut supra dictum est, hac in parte doctrina cœlesti
 instituti, veritatem non ignoramus. Inter tri-
 stia autem & aduersa & mala, ut sunt damna tem-
 pestatum, naufragii, incendiolorum, rapinarum,
 furtorum, quæ facultates comminuunt & fran-
 gunt, & morbi, pestilentia, venena, ictus mor-
 susque bestiarum, quæ corpora lædunt atque in-
 terimunt, hinc quoque cognoscere licebit, nihil
 esse deterius neque nocentius Impetu & violen-
 tia hominum, in bellis & seditionibus, quo non
 modo fortunæ, sed vita etiam eripitur, & cum ci-
 vitates totæ, tum populi sæpe & nationes delen-
 tur, at oblitum hominem societatis generis sui &
 juris communis, & hostiliter affectum erga alios,
 perniciosissimam & maxime exitialem & atrocis-
 simam pestem esse appareat. Sed nunc de-
 inceps narratio procedat, & Lectori hæc atque
 his similia cogitanda relinquuntur. Cum igitur
 Octavius filia sororis C. Cæsaris natus & a-
 doptione ipsius filius, privignus Philippi, varia
 fortuna usus, & deceptis simulatione benevolen-
 tiæ cum aliis tum M. Cicerone, & reliquiis Reip.
 debilitatis, cum M. Antonio, & Lepido tandem
 se conjunxisset, omnia tum repente mutata
 fuerunt, tam in urbe Roma quam Italia
 tota,

tota, universis copiis Cæsarianis per illorum
consensionem in corpus exercitus unius colle-
ctis atque conflatis. Fuerat jam tum & Trebo-
nius Smyrnæ trucidatus jussu Dolobellæ, &
Decimus Brutus Albinus, vel, secundum Dio-
nem, compræhensus muliebri animo mortem
obierat, vel, ut Appianus scripsit, desertus à suis
cum ad quendam Gallorum regulum nomine
Camillum, (quem alii natione Sequanum, Cape-
num vocant) confugisset, proditus ab hoc pari-
ter interierat, Antonio mandante, qui quidem
tum humaniorem aliquanto se præbuisset quàm
Dolobella. Hic enim, vel ut Cicero ait, excrucia-
tum Trebonium occidit, vel certè necatum con-
tumeliis affici passus fuit, Antonius verò in illa
mutatione fortunæ inopinata, neque aspicere
sustinuit Decimum, & caput illius ad se missum
humari iussit. His igitur duobus ex eorum nu-
mero qui C. Cæsarem trucidaverant, è medio
sublatis, ingens belli moles restabat, à Cassio &
Bruto, qui principes fuerant consilii de morte
Cæsaris, Et potiebantur longissimarum terra-
rum ac maris tractu, à Syria ad Macedoniam
usque. Exercitusque habeant magnos tam pede-
stres quàm equestres, & classes numero ac instru-
ctione navium formidabiles, neque pecunia dec-
rat. Legiones quidem sub signis ducebant vi-
ginti. Quanquam autem ista adhuc pericula im-
penderent Cæsarianis, Tantustamen furor & ea
confidentia partiū fuit, ut rebus omnibus suspen-
sis ac dubiis, in contrariæ factionis cives interea
cædi-

cædibus, & in patriam direptionibus crudelissi-
 mè sævirent atque grassarentur. Imitantes illi
 quidem Sullanæ proscriptionis, de qua supra di-
 ctum est, immanitatem. Cæsar tum Octavianus
 cum Antonio in gratiam rediit, & ad persequen-
 dos interfectores patris conspiravit. Congressi
 autem primum fuere in insula fluvii ad Bononiam
 parva & humili. Renum autem nominant Bo-
 noniæ annem, cum Appianus Mutinæ & Labieni
 fluminis fecerit mentionem, contra omnium
 aliorum narrationes. Neuter alteri adhuc con-
 fidebat. Itaque utriusque exercitus instructus,
 & ad confligendum paratus astitit. Ipsi cum tre-
 centis singuli ad pontes fluvii processere. Affuit
 tum Lepidus, atque is premissus exploravit in In-
 sula omnia, cumque tuta reperisset, signum dedit
 iactatione Chlamydis, quo viso uterque ad pon-
 tes fluvii accessit, ibique trecentis illis relictis
 tanquam custodibus, ita in medium processerunt
 & confederunt, ut in suorum undique essent
 conspectu. Cæsar inter Antonium & Lepidum
 assedit, quod esset Consul. Duobus diebus ab
 ortu Solis ad occasum cum essent collocuti tan-
 dem convenit: Ut consulatu se Cæsar abdicaret
 surrogato sibi in reliquum anni tempus Ventu-
 dio. Lege autem decerni ipsis tribus novum
 imperium placuit, consulari potestate ad annos
 V. Nam Dictatoris nomen usurpandum non pu-
 tarunt, vel quod tres Dictatores esse non pos-
 sent, vel quod Antonius legem tulisset, quæ Dicta-
 torem deinde dici prohiberetur. Quod ad
 magi-

magistratus annuos attineret, horum designa-
 tionem ad annos V. sibi reservarunt. Provin-
 cias partiti fuerunt hoc modo. Gallia tota tri-
 buta Antonio. Lepido Pyrenæi & Hispania.
 Casari Africa, Sicilia, Sardinia & cæteræ Insulæ.
 Cum Cassio & Bruto bellum gerendum sumse-
 runt Antonius & Cæsar. Lepido Consule de-
 signato in annum sequentem ut Urbis & Italiæ
 custos ipsis absentibus remaneret. Itaque in
 Hispaniam Proconsulem alterum mittendum ef-
 se statuerunt. De exercitu Lepidi, Legiones
 tres relictæ ipsi. quatuor traditæ Antonio, tres
 Cæsari. Exercitum autem censuerunt cum aliis
 pollicitis de felicitate victoriæ confirmandum,
 tum divisionis agrorum, Quæ ut esset ad spem
 præclara & magnifica decem & octo civitates
 nominatim militibus promissæ fuerunt, quæ pro-
 fligatis hostibus tanquam vi captæ ipsis addice-
 rentur. Ex his præcipuæ & opulentissimæ fuere,
 Capua, Regium, Venusia, Beneventum, Nuce-
 ria, Ariminum, Hippono. Visum etiam fuit ini-
 micos è medio tollere, ne vel præsentibus vel ab-
 sentibus & externo bello occupatis negotium
 facefferent. Horum syngrapham omnium reci-
 tavit Cæsar, excepta mentione proscriptionis, ac-
 clamante exercitu qui mirificè lætaretur concor-
 dia illa. Prodigia tum multa nunciata fuerunt,
 sed hæc imprimis. Canum obsceni latratus.
 Lupi in urbe visi. Bovem etiam ferebatur lo-
 cutam & infantem modo natum, quædam verba
 pronunciasse. Statuas sudasse & sanguinolentas
 vifas.

visas. Fremitus & fragores auditos hominum
 & equorum nemine apparente. Signa etiam in
 Sole esse conspecta terra, inque his tres Soles ap-
 paruisse paulatim coeuntes in unum. & lapidibus
 pluuisse, & crebra cecidisse fulmina, tactis templis
 & simulacris. Quae Senatus decreto procurari
 coepta, & consulti Aruspices fuerunt. Quorum
 natu maximus respondisse fertur, Regnum rur-
 sum ut olim Romae futurum esse, & servituros o-
 mnes praeter se. atque ita, quod ipsum quoque
 portentosum habitum, represso spiritu & clauso
 ore eum expiravisse. Post haec congressi illi tres
 viri, perscripserunt nomina eorum quos inter-
 fici oporteret, vel a potentia & autoritate sus-
 pectos, vel odio invisos. Permutarunt autem suos
 etiam amicos & propinquos cum inimicis, con-
 cedentes aliis alios, non in illa prima proscri-
 ptione tantum, sed postea etiam. Nam adjecti
 aliqui semper deinceps fuere prioribus, vel qui
 inimici essent, vel amicorum adversarii vel adver-
 sariorum amici, vel saltem divitiis abundantes.
 Quod ad tantas res gerendas quantae erant in
 manibus indigerent pecunia, vectigalibus Asiae
 jam arreptis a Cassio & Bruto, quibus & Reges
 tributa conferrent, cum Europa & potissimum
 Italia exactionibus esset exhausta, Itaque & plebi
 & sexui muliebri imposuerunt gravissima onera
 pensionum cum rerum venalium nomine tum
 aliis innumerabilibus. Quin etiam compertum
 fuit, proscriptionis alicui causam fuisse elegan-
 tem villam, aut domum praeclearam, aut amoenos
 hor-

hortos. Numerus universorum proscriptorum & ejectorum fuit Senatorum circiter CCC. Equitum circiter bis mille. In his fuere & fratres & cognati tam ipsorum triumvirorum, quàm eorum qui in exercitu principes erant, qui ex his aliquem fortè offendissent. Atque hanc turbam profecti Romam proscripturos se esse constituerant, sed tum præ cæteris statim obtruncari voverunt certos quosdam quibus essent maximè infensi numero XVII. interque hos M. Cicero-nem. Ex his quatuor repente occisis, aliis inter epulas aliis obviam progressis, cumque reliqui omnibus in locis quærentur, tam sacrarum quàm profanarum ædium, tumultus horribilis excitari, & nemine designato, unusquisque se quæri metuere, deque salute & vita simul desperare universi. qua in trepidatione erant plarique qui animis efferatis jam aliquid conari & facere inciperent, priusquam ipsi paterentur, & incendia atque cædes struerent, & omnino aliquid actum fuisset, nisi Pedius Cos. apud quem testamentum C. Julii Cæsaris depositum fuerat, nocte illa tota discurrisset & præconia fieri curasset, quibus monerentur omnes, ne in se prius quisquam durius aliquid consuleret, quàm palàm fieret quid sperandum metuendumve esset cuique, id quod secutura statim die cognosci posset. Atque ita quidem ille motus repressus fuit, Pedius autem XVII. nomina proscripsit tanquam autorum civilium bellorum & certam spem fecit omnibus, non esse ulterius animad-

C 2

verfio-

versionem processuram, ignarus commentorum inter tres viros. Sed Pedio cum labor & defatigatio illius noctis vitam ademisset, intraverunt urbem tres viri tribus diebus continuis, singulis singuli, cum cohorte prætoriana & legione una. Dispositoque exercitu locis opportunis & signis fixis, in medio armatorum comitia habita fuerunt, & P. Titius Trib. plebis legem tulit ad populum, de imperio novo triumvirorum, quod illis decerneretur consulari potestate ad quinquennium, constituendæ Reipub. gratia. Hæc lex neque promulgata antè more majorum, neque suffragiorum die præstituta, ita tum perlata sancitaque fuit. Ac nocte secuta proscriptione in locis Urbis diversis edita aliorum centum triginta illustrium virorum, & paulò post aliorum centum quinquaginta, neque non additio aliqua indies fiebat, ut opinio esset prius proscriptis injuriam non factam, neque temere quicquam aut re inconsiderata gestum esse. Jubebantur autem interfectores capita cæsorum mercede certa proposita ad Tresviros deferre. Merces erat libero pecunia, Servo insuper & libertas. Cogebanturque pati omnes ut ædes explorarentur, qui que adversaretur, aut celaret proscriptum, is eadem pœna tenebatur. Proscriptionis exemplum tale fuisse accepimus. M. Lepidus, M. Antonius, Octavius Cæsar, Tres ad constituendam & ordinandam Rempub. Viri, edictum proposuerunt. Nisi in
perfi-

perfidia improbi ope aliena indigentes miserabiles videri vellent, sublevati autem pro beneficiis odium & insidias rependerent, Neque ii C. Casarem interfecissent, quos jure belli captos, motus ille misericordia conservarat, & amicorum loco habuerat, & affectos maximis muneribus, ad imperia honoresque evexerat: neque nobis necessitas offerretur ut hoc pacto nos gereremus erga omnes simul qui nos per contumeliam hostes judicarunt. Cum verò intelligamus tantam esse hominum malitiam, ut nulla humanitatis mansuetudine quicquam profici posse videatur, edocti & C. Casaris casu, & insidiis quibus nos sumus petiti, optimum esse statuimus inimicorum conatus occupare, priusquam circumventi evertamur. Quocirca nemo hoc factum ut injustum aut crudele aut immane accusare debet, intuens ea quæ & C. Casar, & nos pertulimus. Nam Caium, qui Imperator esset Pop. Rom. & Pontifex, & qui terribiles domuisset imperioque Romano subjugasset gentes, & primum mare extra Herculis columnas innavigabile antea creditum, ingressum, & ignotarum terrarum inventorem, eum igitur in medio sacrosancti Senatus consessu, & Deorum immortalium conspectu obtruncarunt, confossum vulneribus XXIII. illi quibus bello in suam potestatem redactis vitam ipse concesserat, & inter quos fuerant hæredes aliqui bonorum ipsius testamento scripti. Cæteri perpetrato scelere, parricidas non modo non affecerunt suppliciis,

sed imperia & exercitus his attribuerunt. Quorum adjumento illi profecti cum vestigalia populi Romani corripunt, tum copias adversum nos comparant. Quin etiam à Barbaris hostibus Romani nominis auxilia accersunt, & civitates subditas imperio Pop. Rom. partim resistentes populantur, ferroque & igne vastant, aut diripiunt, partim terrore oblato adducunt contra patriam & nos ipsos. Horum jam unus & alter meritum supplicium dedit, reliquos, Diis adiutoribus, brevi duros esse cernetis. Cum autem jam maximæ res peractæ nobis sint, cumque teneamus Hispanias & Gallias & Italiam totam, unum restat adhuc negotium, ut Interfectores Caii ultra mare bello persequamur. Bellum igitur cum simus pro vobis externum gesturi, in hoc certamine tam vestris quam nostris rebus neutiquam consultum fuerit, aliquos relinqui à tergo hostes qui immineant nobis absentibus, qui que aucupentur temporum occasiones quibus contra nos utantur. Istorum autem causa haud conctari potius & tantas res differre oporteat, quam simul è medio illos removeri universos, cum ipsi quidem autores sint belli adversum nos, quippe qui tam nos quam exercitus nostros decretis suis hostes judicaverunt. Atque illi tot millia nobis civium interemerunt, neque Deos reveriti, neque hominum odio moti. Sed nos neque multitudini iratos nos ostendemus, neque supplicium de universis inimicis sumemus qui vel adversati vel etiam insidiati nobis fuerunt.

runt, neque divitias, opes, dignitatem arripie-
 mus, neque imitabimur Imperatorem superio-
 ris temporis à quo plurimi morte multati sunt,
 cum eodem ille modo quo nos Rempub. bello
 intestino constitueret, quem Felicem appellastis
 propter rerum gestarum prosperos eventus,
 tametsi enim necesse sit plures reperiri inimicos
 trium quàm unius. Nos tamen injurias ul-
 ciscemur in solis iis quos & deterrimos & o-
 mnium malorum autores esse arbitramur, idque
 non tam nostra quàm vestra causa. Necesse
 enim est durante contentione dissidii, vos in me-
 dio atrociter affigi. Par etiam est consolatio-
 nis aliquid militibus nostris conciliari iritatis
 contumelia inimicorum communium à quibus
 illi hostes judicati fuerunt. Quamvis autem
 possemus pro nostro arbitrio invadere quosli-
 bet, satius tamen esse putavimus proscriptos po-
 tius quàm ignaros aggredi, idque vestra causa,
 ne ira militum etiam in insontes fortè grassare-
 tur, qui cum certum & definitum numerum ha-
 bituri sint nominum, ab aliis jussu nostro absti-
 nere manus violentas cogentur, Quod igitur fe-
 lix faustumque sit, eorum quorum huic edicto
 nomina subscripta sunt, Neminem quisquam ad
 se recipiat, neve celet, aliquòve ableget, neu pe-
 cunia se, ut adjuvet, corrumpi sinat. Qui indi-
 catus fuerit conservasse aut sublevasse aliquem,
 aut conscius esse, eum omni defensione & venia
 negata, inter proscriptos & ipsum referimus. Vo-
 lumus autem capita cæorum ad nos deferri ab

interfectores, & præmia persolui, libero C. Sestertia, servo libertatem & Sestertia quadriginta & successionem in locum domini. Eadem præmia & indicibus tribuentur. Neque ullius nomen in acta referetur, ne cognoscantur. Tale quoddam edictum proscriptionis illius propositum fuisse perhibetur. Prima autem proscriptio Lepidi fuit, & primus proscriptorum frater Lepidi Paulus. Secunda Antonii, & secundus proscriptorum avunculus hujus Lucius, quod hostes primum sententiis horum judicati essent. Sed utrunque conservatum fuisse Dion scripsit, cum Paulo fratri Lepidus concessisset ut exularet Mileti, & Julia mater Antonii Lucio fratri vitam à filio impetrasset. In alteris tabulis, (duæ enim tum fuerunt propositæ, una in qua essent scripta Senatorum nomina, altera in qua cæterorum.) In his igitur alteris tertio & quarto loco proscripti legebantur, Plotius frater Planci Cos. Des. & Quintus socer Asinii. Neque ideo solum aliis isti propositi fuere quod dignitate & honoribus excellerent, Sed ad terrorem potius omnium, ne quis sperare aude- ret se eripi impendenti periculo posse, cum talibus viris non parci videret. Fuit inter proscri- ptos & Turanus, quem tutelam gessisse Cesaris Octaviani ferebatur. Simul autem tabulis proscri- ptionum propositis, occupari portæ Urbis, & ea loca qua egressio pateret. Itemq; portus & paludes & quicquid loci fugæ occultationisve oportunitatem habere existimabatur. Centuriones
autem

autem iussi, ubique discurrentes vestigare & scruta-
 tari omnia. Quæ cuncta cum uno momento fie-
 rent tristissima illa rerum in Urbe & tota Italia fa-
 cies fuit, ut quisque subito ad cædem rapiebatur
 aut jugulabatur. Nam & repentinæ compræ-
 hensiones & multiplices interfectiones fieri, &
 capita deferri sublata ut conspicerentur, & trepi-
 datio esse ingens, & fuga turpis, & oblivio digni-
 tatis pristinæ. Nam fuere qui in puteos desili-
 rent, aut in latrinas correperent, aut in furnis
 & subter tegulas atque imbrices sese occulta-
 rent, ibique cum profundissimo silentio reside-
 rent. Neque minus quàm ipsos percussores
 plerique metuebant, vel uxores iratas, vel offen-
 tos liberos, vel etiam libertos ac servos, vel eos
 quibus mutuam pecuniam dederant, vel vicinos
 cupidos prediorum suorum. Tum enim tecta
 ante odia libere undique erumpebant, & mirifi-
 ca commutatio fortunæ erat, cum Senatores,
 Consulares, Prætorii, Tribunitii viri, & illo-
 rum honorum petitores, se ad pedes servorum
 suorum cum lamenris abjicerent, & ab his tan-
 quam à dominis vitam salutemque peterent.
 Sed maximè erat miserabile, si perpeffi ignomi-
 niam istam repellerentur neque exorarent do-
 mini servos. Cumque ante oculos omnium
 generum mala essent, tamen alia forma hæc
 erat calamitatis quàm esse consuevit, seditio-
 num inter cives aut hostium externorum im-
 pressionis. Non enim tum contraria factio aut
 hostis formidabatur & perfugium domesticum

quærebat, Sed suos quisque peius ipsis percussoribus pertimescebat, qui ipsi quidem metu liberi, pro familiaribus fierent hostes, vel exulceratis pridem animis & odio tum erumpente, vel præmiorum spe ipsos incitante ad facinus, vel etiam auri argenti que cupiditate in domo locupletate. Nam ob hæc plerique infideles suis fuerunt, occasione præsentis lucri omnem misericordiam sensum opprimente. Benevolentes autem & fideles, si qui reperirentur, eos deterrebat acerbitas pœnæ, quo minus succurrere suis, aut celare, aut conscii esse auderent. Atque in contrarium tunc converti eventus prioris formidinis de illis XVII. Nam quod tum nominatim nemo proscripserat, sed subito aliqui corripentur, metus invaserat universos, itaque conjungi & parare illi se ad opem auxiliumque sibi ferendum. Publicata autem proscriptione, alii statim prodebantur & deserebantur penitus, alii metu proprio soluti, atque etiam spe emolumentorum invitati, indagabant proscriptos conducti à percussoribus, Cætera verò multitudo non eodem modo animata erat. Leviores enim domos eorum qui interficiebantur, diripere & illo commodo ad probandas proscriptiones allici. Honestiores autem diligente in consideratione percelli animis & obstupescere, cum admirabile videretur cogitantibus, alias civitates à seditio nibus pessundatas, & concordia conservatas fuisse, Suam verò principum dissensione ever sam, in concordia tanta mala perpeti. Moriebantur.

bantur autem alii pugnantes cum percussoribus pro vita sua, alii his neutiquam resistentes, quod scirent non illos sibi necis autores esse, sed Triumvirorum acerbitatem. Fuere qui abstinere à cibo, & fame sua voluntate consumerentur. Fuere qui laqueo finirent vitam, aut abjicerent se in mare & fluvios, aut præcipites darent de tectis, aut insilirent in ignes, aut præberent cervicem percussoribus, aut hos etiam cessantes accerferent. Alii turpiter abscondi, aut supplices fieri, aut pecuniam polliceri percussoribus, & quavis ratione moramnectere, & retardare instantem mortem. Non etiam nulli contra voluntatem Triumvirorum cæsi fuerunt, vel per errorem vel per insidias. Erat autem interempti signum proscriptum eum non fuisse, si caput ad corporis truncum apponeretur. Nam proscriptorum capita pro rostris collocabantur, ubi & præmia percussoribus persolvebantur. Neque erat inferius studium singularis virtutis quorundam, liberrum, conjugum, fratrum, servorum, conservandi suos, & omnia ad salutem illorum tentandi quorum aliqui etiam ipsi mori unà cum suis adversante fortuna conatibus, voluerunt, alii illis cæsis sibi mortem insuper consciverunt. Ex iis verò qui præsentem interitum vitavissent, quidam navibus fractis in mari perierunt, undique gravante eos fortuna, quidam postea mirabiliter revocati & honores consecuti sunt & præfecti exercitibus, cū bella gesserunt tum devictis hostibus triumpharunt. Ita tempus scilicet illud
quasi

quasi ostentationis fuit, eventuum incredibili-
 lium & inopinatum, primus ex iis qui magi-
 stratus tum gerebant, necatus fuit Salvius Tribu-
 ni plebis quem Magistratum legibus olim sacrosan-
 ctum fuisse scimus, & potestate ea praeditum, ut
 Consules etiam in carcerem duci juberent. Hic
 Salvius acerrimè aliquando adversatus censu-
 ribus hostem appellandum Antonium, postea
 per omnia Ciceronis voluntati inserviit. Atque
 tum cognita conspiratione & adventu Triumvi-
 rorum, amicos & familiares ad coenam invitavit,
 cum significatione se non saepe deinceps cum
 ipsis futurum. Irrumpentibus autem militibus,
 plerique convivarum exilire & tumultuari. Cen-
 turio verò, quiescere jussis omnibus, arripuit
 capillo Salvium, & in mensam protractum
 quàm longè protracto ad plagam opus erat, ca-
 put illius amputavit, cæteris silentio cum inter-
 minatione similis supplicii indicto. Itaque reli-
 quam illi noctem inter funestas ad cadaver Tri-
 buni plebis epulas taciturni & exanimis metu
 accubuerunt. Post hunc Prætor Minutius cum
 haberet in foro Comitia, audita fama adventus
 militum, exilire statim & huc illuc circumcursare
 & quærere secum ubi latere posset. Interea cum
 ministros & lictores dimitteret, neque illi celeri-
 ter discederent retinente & misericordia & pu-
 dore, ita in officinam quandam illapsus facile
 milites pervestigarunt. Alter Prætor Annalis,
 qui præhensaret pro filio petente Quæsturam
 suffragaturos ab amicis & lictoribus qui cogno-
 vissent.

vissent
 deser
 parv
 suspic
 quæsi
 Filia
 sione
 quan
 tes qu
 curri
 Tura
 adole
 qui r
 irrue
 done
 tur.
 inqu
 re int
 Quæ
 bi po
 tuus
 ita ip
 nio t
 tus in
 rò (q
 tum
 jussus
 micis
 fo ce
 statio
 Cum

vissent in tabulis nomen ipsius ascriptum esse, desertus, confugit in domum clientis sub urbe parvam & ignotam, ubi cum in tuto esset, filius suspicatus id quod erat, patrem illud perfugium quæsisse, adduxit milites, qui ipsum infecerunt. Filius autem ædilitatem à Tribusviris & possessionem bonorum paternorum adeptus, cum aliquando rediens à cœna ebrius fortè in eos milites quibus ductor ad cædem paternam fuerat, incurrisset, jurgiis ortis ab illis fuit interfectus. Turanius Præturam gesserat. Is habebat filium adolescentem luxu illum quidem perditum, sed qui multum apud Antonium valeret. Hic ab irruentibus militibus petiit ut cædem different donec filius pro se apud Antonium deprecaretur. At illi ridentes, Quin deprecatus fuit ille, inquiunt, sed contra ac tu arbitraris. Tum senex re intellecta impetravit ut filiam alloqui liceret. Quæ cum advenisset, Cave, inquit, partem tibi postules de meis bonis, ne te etiam frater tuus ad mortem ab Antonio deposcat. Atque ita ipso obtruncato, non diu post patrimonio turpiter absumto, peculatus filius damnatus in exilio miseram vitam finivit. Cicero verò (qui post C. Cæsarem, tantum potuit quantum unus ex Oratoribus unquam) interfici iussus unà cum filio, fratre, fratris filio, & amicis ac familiaribus universis, navigio conscenso ceperat consulere fuga sibi. Sed impatiens jactationis, reversus in Formianum, acquievit. Cum autem milites non longè à villa abessent, qui

qui illum quærebant, (nam cupidissimè interitum ejus Antonius expetebat, & studiosissimè ab inservientibus Antonio hic vestigabatur) Corvi in conclave, ubi fortè somnum capiebat Cicero, involantes, & excitare illum clangore & vestes ejus mordicus apprehendere. Ibi servi divinitus significari aliquid credentes, in lecticam impositum dominum denuo ad mare referre instituerunt, semita occulta & dumosa. Verum huc & illuc discurrentib. militib. & sciscitantibus, ecquis Ciceronem vidisset, alii omnes narrarunt jam navem eum conscendisse, & in altum esse provectum, unus tantum cliens aliquando Clodii acerrimi inimici Ciceronis, P. Lanæ Centurioni paucos milites adducenti, illam semitam monstravit. Qui cursu lecticarios assecutus, cum comitatum esse magnum cerneret, callidè inclamare quasi sequentes aliquos Centuriones, & jubere illo accedere. Tum servi territi quod plures affuturos mox esse suspicarentur, pro domino propugnare destiterunt. Ibi Lanæ, qui aliquando causa capitali à Cicerone defensus fuisset, accurrit & prolatum caput abscidit, tertio ictu, cum etiam resecaret, quod imperitus esset plagæ infligendæ. Amputavit & manum dextram, qua orationes scripsisset dictas in Antonium, titulo Demosthenico, Philippicarum, alii, id quod opinione sapientiæ & virtutis tanti viri dignum est, retulerunt, paratos servos pro domino dimicantes omnia extrema subire atque perpeti, ab ipso Cicerone prohibitos & repres-

fos

fos fuisse, nudante & offerrente ultro cervicem percussori, quod ideo verius quoque videri debet, quia Livius narrare non est veritus, qui & ambas manus præcisas & intra has caput pro rostris fuisse positum, tradit. Hac cæde patrata, alii equis alii navibus festinare ut optatum primi nuncium Antonio afferrent. Læna autem præfidenti in foro Antonio caput de longinquo ostentans & concutiens exhibebat. Quo viso læticia elatus Antonius, corona ornavit Centurionem & præmium auxit, datum enim huic fuit decies, ut à quo is esset interfectus, quem inimicum & adversarium maximum atque infestissimum Antonius habuisset. Caput autem Ciceronis & dextra pro rostris diu affixa pependit ubi in vita ille eloquentiæ suæ præclara sæpe opera ediderat, Sed tum plures ad videndum, quàm olim ad audiendum concurrerunt. Narrat Dion Lænam propter caput Ciceronis expressam picturam cædis ascriptis nominibus posuisse, ut non audiretur modo, sed spectaretur etiam facinus. Fertur Antonium caput Ciceronis in mensam collocari iussisse epulanti oblatum, donec satietas etiam caperet aspectus & contemplationis mali, quod inimico se autore accidisset. Fulvia autem arreptum caput Ciceronis cum verborum exquisitis contumeliis, ante oculos super genua sua collocavit, & ex ore suis manibus aperto linguam extraxit, & acu pungens laceravit, inter multa fœda convicia. Hic finis fuit vitæ Ciceronis, cujus nunc etiam ab omnibus

omnibus eloquentia celebratur, & qui vivus ma-
 ximis in rebus utilis patriæ, tunc & mortem ta-
 lem pertulit, & mortuus ea contumelia, quàm
 retulimus, affectus fuit. Sed filius Ciceronis,
 interitum evasit, quod a legatus jam ante fuisset
 ad M. Brutum in Græciam. Quintus verò fra-
 ter, unà cum filio compræhensus, petiit ab inter-
 fectoribus, ut se ante filium obtruncarent. Fi-
 lius autem contrà, se ut ante patrem. Ibi in-
 terfectores se litem diremturos esse cum dixif-
 sent, alteri altero arrepto, & signo dato trucid-
 runt ambos simul. Dion refert, occultatum
 fuisse à filio patrem, & potuisse evadere pericu-
 lum: Sed cum depræhensus filius torqueretur,
 neque tamen patrem proderet, re cognita pa-
 trem, admiratione pietatis ætatisque misericor-
 dia impulsus, ipsum se indicasse. Egnatius
 pater & filius inter se complexi ita uno ictu ambo
 occisi fuerunt, & capitibus abscissis trunci in
 complexu mutuo hærentes relictæ. Balbus fi-
 lium præmiserat ad mare, ne conjunctorum in
 itinere fuga esset manifestior. Cum autem
 quispiam nunciasset, sive insidiosè seu per igno-
 rantiam, filium esse compræhensum, rediit do-
 mum pater, & interfectores ultro accersivit. Pe-
 riit autem filius quoque fracta navi in mari. Ita
 divinitus tum urgeri calamitates visæ. Arun-
 tius ægrè persuaserat filio, ut fuga consulere vi-
 tæ suæ, quod sine patre se discessurum esse filius
 recusaret. Cum autem deducto illo ad portam
 mater revertetur ad curandum funus marito, &
 simul

simul cognovisset in mari occubuisse filium, im-
 patiens doloris inedia vitam suam finivit. At-
 que hæc exempla retulimus tam proborum
 quam improborum liberum. Fratres autem
 duo Ligarii proscripti, in furno occultabantur.
 Sed reperti à servis fuere. Atque alter statim
 occisus. Alter elapsus fuga cum audiisset fra-
 trem sublatum, de ponte in fluvium se præcipita-
 vit. Cumque exceptus fuisset à piscatoribus,
 qui non desiliisse, sed delapsum eum esse suspica-
 rentur, contendere cum illis & sese in fluvium
 impellere. Sed impar viribus, ad piscatores
 qui conservarent conversus, Non vos, inquit,
 mihi salutem tribuitis, sed vobis unà mecum ac-
 cerfitis interitum, quod proscriptus sim. At illi ne
 sic quidem eum amittere, donec milites custodes
 pontis re intellecta accurrerunt & caput Ligarii
 superstitis amputarunt. De duobus aliis fratribus,
 unus in fluvium se abjecerat, cuius corpus servus
 cum quærivisset studiose tandem illud reperit die
 quinto, & cum facies adhuc agnosceretur, caput
 spe præmii abscidit. Alter qui in latrina occultare-
 tur, indicatus fuit à servo. Cumque interfectores la-
 trinam subire nollent, confossum illum hastis ex-
 traxerunt, & inquinatum caput desecuerunt, ne
 tantum quidem morati ut sordes abluerentur. Al-
 ter cernens corripere fratrem, accurrere, seq; ante
 illum jubere interfici. Tum Centurio qui de libel-
 lo rem omnem nosset, æquum, inquit, postulas,
 nam & tuum in tabulis ante istum nomen proscri-
 ptum est. & hæc locutus illo ordine jugulavit

D

am-

ambos. Ligarium quendam occuluerat uxor, cum autem ancillæ arcano ministerio uteretur, prodita ab hac res fuit. Tum illa caput viri auferentes sequens, clamare, se eum recepisse & texisse, ideoque pari supplicio affici oportere. Cum verò nemo ipsam vel interficere vel deferre vellet, ipsa se Tribusviris indicavit, à quibus dimissa propter dilectionem mariti, sibi mortem inedia conscivit. Atque hæc quidem frustra conata maritum conservare superstes illi esse noluit. Aliæ autem nonnullæ fructum amoris conjugalis tulerunt, conservatis maritis. Aliæ nefariè infidiatæ fuerunt vitæ conjugum. Inter quas una nupta Septimio adulterum habebat quendam Antonii amicum. Quod cuperet autem uxor fieri adulteri, per hunc impetravit ab Antonio ut vir suus inter prosriptos referretur. Hoc cum cognovisset Septimius uxoris indicio, ignarus ille quidem domestici mali, fuga se in suas ædes recepit. At uxor tanquam benevolentia affectione, fores undique claussit, & ita tanquam in custodia virum habuit, donec interfectores advenirent. Eodemque die & hi Septimium interfecerunt, & nuptias illa celebravit. Salassus fuga elapsus, cum inopia premeretur, rediit noctu in urbem, non nihil jam sævitia remittente. Vendita autem domo, solus janitor qui una cum domo venierat, herum agnovit, & in suum conclave eum recepit & aluit, ut potuit. Tum Salassus petiit accersi uxorem ex ipsius domo. Quæ simulans se quidem accedere

ad

ad maritum gestire, vereri autem ne adventus in nocte & ad alios & ad ancillas suspicionem pareret, promisit se interdium venturam esse. Postridie illa accersivit interfectores, & janitor prodiit ut hortaretur cessantem eam properare ad maritum. Interea Salassus proditorem metuens, tectum conscendit. Unde cernens adventantem cum interfectores uxorem, se de tecto precipitem dedit. Fulvius confugerat in aedes ancillæ, cujus consuetudine usus fuerat, & quam manu miserat, & cui insuper dotem dederat. Hæc tot affecta beneficiis prodidit Fulvium, æmulatione impulsam, quod postea alteram ille duxisset. Sed exempla malarum fœminarum hæc retulisse satis esto. Staius autem Samnis, qui magnas res gesserat bello sociali & civibus plurimum profuerat, propter virtutem & nobilitatem generis & opes in senatores populi Rom. relatus, proscribitus fuit & ipse, quod dives esset, jam annum agens LXXX. Hic domum patefecit undique, & alia tam suos quam alienos exportare iussit quæ quisque vellet, alia ipse projecit, atque ita domum incendit, cum qua multa alia adificia tum conflagrarunt. Capito totas januas aperuit, & patefactis illis cum interfectores irruerent singulatim, multos occidit, sed illis confertim irrumpentibus, compluribus cæsis tandem & ipse occubuit. Vetulinus manum collegit satis magnam, circum Regium, tam de proscribitis ipsis quam horum asseclis, itemque de illis XVIII, civitatibus, quæ addictæ jam victori

Etori militi, ut attribuerentur confecto bello,
 admodum indignabantur. Cum his Vetulinus
 obviam procedere discurrentibus ad cædes cen-
 turionibus, & illos è medio tollere, & tandem
 contra se exercitu misso, ne sic quidem ab ince-
 pto destitit. Quin etiam mare trajecit & ad Pom-
 peium recipientem exules se contulit, & bellum
 gessit acriter, donec multis præliis victus filium
 una cum aliis proscriptis ad Mamertinos ablega-
 vit, Ipse autem jam in vadis sua nave adhæren-
 te, insiliit in hostes & confossus ab illis interiit.
 Naso proditus à liberto quem amaverat, rapuit
 enses ab uno ex militibus & proditore solo in-
 terempto præbuit cervicem interfectori. Qui-
 dam autem servus fidelis domino suo, hoc super
 colle quodam deposito ad mare abierat ut navi-
 gium conducirer. Reversus autem & conspicat-
 us cedi herum ac jam exanimari, exclamans, he-
 re, inquit, paululum perdura, & repente im-
 petu in Centurionem facto illum interemit, &
 mox se ipsum quoque, tantum locutus, solatium
 habes. Lucius quispiam, duobus libertis qui-
 bus in primis fidem habebat aurum tradiderat,
 & ad mare tendebat ut fuga salutem quæreret.
 Illi cum dilapsi eum deseruissent, desperatis re-
 bus, rediit & se ultro indicavit atque obtulit per-
 cussoribus. Labienus qui Syllana proscriptione
 compræhendisset & necasset multos, indi-
 gnum scilicet ratus, non eandem fortunam forti-
 ter perpeti, processit domo & ibi in sella confedit
 opperiens percussores. Cestus occultabatur

ille

ille quidem in agro apud suos qui fideliter eum tuebantur. Sed transcurretibus cotidie Centurionibus qui capita cæforum deferrent, impatiens diuturnæ formidinis, persuasit suis ut rogam struerent atque incenderent ac dicerent illud funus curari domino mortuo. Quod decepti cum fecissent, ipse in rogam insiliit & interiit. Apronius cum esset in tutis latebris, non tulit victus tenuitatem, seque percussoribus ultrò tradidit. Alius quispiam proscrip-tus in conspectu omnium versabatur, sed percussoribus cessantibus, ipse in medio omnium laqueo se suspendit. Lucius Asinii, qui tum consulatum gerebat, socer, fugiens in mari vehebatur, cumque non ferret molestiam jactationis, ipse sese in mare præcipitavit. Sisinium fugientem & clamantem se non esse proscrip-tum, sed insidias strui sibi quod esset dives, adduxerunt percussores ad tabulas, & jusserunt ipsum legere nomen suum, atque ita interfecerunt. Æmilius ignorans se esse proscrip-tum, cum cerneret alterum à Centurione peti, percontatus fuit, Quisnam ille proscrip-tus esset? Tum Centurio agnoscens Æmilium, & tu inquit & ille, atque ambos obtruncavit. Cilo & Decius redeuntes è Senatu, cum audiissent sua etiam nomina in tabulis proscriptionum extare, in fugam deformem statim conversi petierunt portas, cum nemo adhuc illos urgeret. Ei concitatore cursu indicati à Centurionibus jugulati fuerunt. Icilius qui aliquando in judicio de Bruto & Cæsare,

fare cum exercitu, solus palam absolverat illos, clam aliis omnibus condemnantibus, Tunc oblitus magnanimæ libertatis, admiscuit se efferentibus mortuum. Cum autem custodes portarum animadvertissent plures esse vespillones quàm consuevissent, de illis nihil suspicati sandapilam aperiunt & scrutantur, quod vivum aliquem pro mortuo efferri crederent. Interea rixari vespillones cum Icilio quem alienum esse dicerent, donec agnitum illum percussores interemerunt. Varus cum à liberto proderetur fuga periculum vitaverat. Per continua autem montium juga pervenit in paludes Minturnensium, atque in illis delitescens acquievit. Minturnensibus autem prædones insectantibus & circum paludes vagantibus, prodiderunt summæ arundines concussione sua Varum. Qui comprehensus prædonem se esse dicere, & condemnari se mortis perpeti. Sed cum etiam torquere eum vellent, & quæstionem habere de conficiis, non tulit tantum dedecus, & Interdico, inquit, Minturnenses me & consularem, & id quod jam pluris est potentibus rerum, proscriptum, vel torqueri vel etiam occidi. Si enim effugere mortem non licet, præstat hanc obire apud æquales dignitate & loco. Hæc cum Minturnenses non crederent, & fingi putarent, fortè illac transiens Centurio Varum agnovit, & amputato capite illius, truncum reliquit Minturnensibus. Largus comprehendebatur in agro, cum quidem alius quæreretur. Miserti autem
illius

illius quod cepissent non quæsitum, potestatem
 eifecere aufugiendi per silvas, Ibi incidit in
 alios, quos insequentes incitato cursu fugiens
 sponte sua obtulit se alteris à quibus fuerat ante
 dimissus. Et, vos, inquit, me interficite, quos
 misertum mei fuit, ut vestrum sit non istorum
 præmium. Atque hanc ille mercedem humani-
 tati moriens persolvit. Ruffus autem qui habe-
 ret conjunctas ædes egregias in vicinia Fulviæ
 uxoris Antonii, & postulanti aliquando eas
 vendi sibi, negasset, tunc verò donasset, nihilo-
 minus proscrip-tus fuit. Cujus caput cum af-
 ferretur, non ad se pertinere Antonius dixit, &
 transmisit uxori. Illa verò non in foro, sed ante
 ædes ipsum proponi jussit. Alius quispiam vil-
 lam habebat egregiam & umbrosam, & specum
 in ea amœnum atque profundum. Et hæc pro-
 scriptionis fortè causa fuerat. Captabat ille
 frigus in specu, cum è longinquo accurrentes
 percussores, servus conspicatus in specus inti-
 mos recessus dominum abdidit, & illius tunicam
 induit, & trepidatione assimulare se illum esse.
 Ac successisset res, ut pro domino ipse necare-
 tur, nisi dolus à conservo proditus fuisset. Atque
 ita domino occiso, non fecit finem populus
 facti indignitatem deplorandi apud Tresviros,
 donec obtinuit ut proditor cruci affigeretur,
 & conservator libertate donaretur. Aterium
 latentem indicavit servus. Et libertatem ade-
 ptus ædes domini præmercati filiis herilibus &
 his contumeliose molestus esse. At illi cum la-

criminis ubique hunc sequi, donec indignatione
 populi moti Tresviri, restituerunt eum filiis oc-
 cisi in servitutem, quod abusus fuisset concessio-
 jure. Attigit illius temporis calamitas & ado-
 lescentiam orbam parentibus. Atque unus qui
 in ludum litterarium itabat una cum custode in-
 terfectus est. nam hic discipulum complexus non
 potuit ab eo avelli, atque ita simul confossi
 fuerunt. Dion, vel huic, vel alteri cuiquam, nam
 nomen reticuit, consulto togam puram esse da-
 tam scribit, ut quasi jam vir interficeretur, ad
 quam scilicet ætatem proscriptionis pertineret.
 Atilius modo sumta toga virili, ibat ille quidem
 deducentibus amicis ad rem divinam, ut consue-
 tudo ferebat, faciendam. Ad nuncium autem
 proscriptionis subito omnes tam amici quam
 servi diffugere. At ille solus de frequente paulo
 ante comitatu relictus, matrem petiit, à qua
 cum ne ipsa quidem præmetu reciperetur, non
 statuit deinceps alterius ullius periculum fieri o-
 portere, & in montes confugit. Tandem fame
 coactus & in apertos campos prodiit, & à præ-
 done captus fuit, & vinctus opus ruri facere
 coactus. Sed cum laborem perpeti non posset,
 puer delicatè educatus, una cum compedibus
 in viam aufugit, & prætereuntibus Centu-
 rionibus se ipse indicavit, & occisus fuit. Inter
 hæc Lepidus de Hispanis triumphavit, proposi-
 to edicto tali. **QUOD FELIX ET** faustum
 fit, jubemus universos utriusque sexus rei divinæ
 & solennibus epulis operam dare hodie, Qui
 con-

contra fecisse indicatus fuerit is in proscrip-
torum numero habebitur. Atque ita ille trium-
phum egit, & in capitolium ascendit, prosequen-
tibus universis specie quidem hilari, sed animis in-
festis. Proscriptorum autem ædes diripiebantur,
neque multi emtores bonorum inveniebantur,
quod alii miseros premere vererentur, neq;
faustas emtiones illas fore sperare auderent: Alii
non tutum esse arbitrarentur cognosci se pecu-
nia abundare, neque sibi firmas possessiones po-
liceri possent. Pauci quidam sine aliis licitato-
ribus parvo quædam admodum mercabantur.
Unde evenit ut principes qui sperassent impensas
necessarias belli se confecturos esse, desiderarent
adhuc octingenties. Quæ cum Populo Rom.
exposuissent, proscripserunt statim deinde fœmi-
nas Mille quadringentas, quæ potissimum pecu-
nia abundare crederentur. Harum unaquæque
facultates suæ quantæ essent demonstrare, &
quod Tresviri imperassent, pendere debebat.
Præfinita & mulcta erat, sive aliquid aliqua oc-
cultasset, seu iniquè æstimavisset, & præmium
propositum indicio servorum. Tum mulieres ad
principes fœminas confugerunt. Et benignè ad-
missæ tam à Cæsaris sorore quàm Antonii matre,
cum à Fulvia superbè repellerentur, non feren-
tes illam injuriam, in forum procurrerunt, & o-
rante Hortensia apud Tresviros de indignitate
exactionis conquestæ, primum quidem rejectæ
fuerunt jussu Triumvirorum molestè feren-
tium quod cæteris silentibus mulieres in foro de-

Repub. verba facere, & in ipsorum actiones in-
 quirere audent, Sed licitoribus clamore po-
 puli repressis, Tresviri cognitionem in posterum
 diem distulerunt. Atque tum solas quadrin-
 gentas de numero M. CCCC. jusserunt de æsti-
 matis facultatibus certam summam pendere:
 Viros autem universos quorum facultates supe-
 rarent censum equestrem, id est, quadringenta
 sestertia, statim mutuò dare quinquagesimam
 partem bonorum, conferre autem tributum an-
 nuum ad impensas belli. Neque quisquam ex-
 ceptus fuit, non civis, non externus, non liber-
 tus, non sacerdos, & par metus indicii additus.
 Atque his malis populus Romanus de edictioni-
 bus premebatur. At milites contemptis omni-
 bus alia majora infligebant. Quod enim ani-
 madverterent illo rerum statu principibus o-
 mnem salutem in exercitu repositam esse, et ea
 illos designasse, ut sine armorum præsidio tuti
 esse non possent, audacter vel potius impuden-
 ter postulare ceperunt, quod quisque concupi-
 visset. Hic proscriptorum villam aut agrum aut
 domum, aut bona universa. Ille ut in aliquam
 familiam adoptione perveniret. Nonnulli sua
 quoque sponte alia patrabant, Obtruncantes
 etiam non proscriptos, & spoliantes innocentes,
 & ab omni crimine alienos. Atque eo usque
 indignitatis res processit, ut principes edicere
 cogerentur, videret alter consulum ne quid
 fieret amplius quàm imperatum esset, & ut in
 transgressores animadvertererur. Hic verò non
 ausus

ausus quicquam in milites experiri ne vim armatorum in se converteret, quosdam fervos, qui habitu militari delinquerent, comprehensos cruci affixit. Atque hujusmodi quædam proscrip-
tis infeliciter & calamitose evenerunt. Nonnulli tamen & præter suam spem & aliorum opinionem mirabiliter conservati, & postea dignitate recuperata honoribus & opibus aucti fuerunt. Quorum proposita consideratione miseræ, narrationem explicandam in præsentia non putavi. Ad istorum autem temporum calamitates non leve momentum accessit, quod harum autores, quasi illudentes fædissimæ servituti civium, quorum cruore orbem terrarum contaminare non dubitarent, & omnibus pericula exitii atque interitus creare, hi igitur tum divulgarent effigiem consensionis suæ, & hac signari nummum publicum voluerunt cum inscriptione tali, SALUS GENERIS HUM.
Post hæc tempora annis non multò pluribus centum, & Cometa toto anno visus est, & apparuit sidus specie ensis, id est, ut existimo *Σιφίας*. aliaque fæda atque horrenda prodigia fuerunt nunciata. Quæ tempora sunt rabiosæ immanitatis Neronianæ, qui inaudita ante flagitia atque scelera fecit, & orbem terrarum calamitatibus complevit. Monstrum exitiosum generi humano. Quarum rerum historiæ in medio sunt. In eadem incidunt clades stragesque Judaicæ. Quæ omnem cogitationum quoque tristitiam & atrocitatem superant.
Atque

Atque haud alienum foret argumento suscepto exponi res illas commemoratione nostra. Sed quoniam & veterum de his historiae & recentum narrationes copiosae in medio sunt, nos quidem referri omnia nostra descriptione non putavimus oportere, capita tamen duximus notanda, ut esset quasi index in conspectu miseriae maximae & ingentium malorum, quibus populus ille afflictus, eversus, deletus fuit. Floro praeside, (hinc enim ordiri visum) in supplices Judaeos signo dato factus est impetus, & tum multi vulgo obtruncati, omnis aetatis & sexus, cum ne infantibus quidem pueris parceretur, quidam honestiores capti & ad praesidem deducti, virgis caesi & crucibus affixi fuerunt. Mox seditio orta est, cujus autor fuit Eleasarus Ananiae Pontificis F. praetor templi. Tum copiae auxiliares Agrippae, non succurrente Floro, ac gaudente potius belli occasione, fusae, & incensa Ananiae Pontificis domus cum regia Agrippae atque Beronices conflagravit. Curiae etiam incendio publicae rerum contractarum litterae crematae. Antonia deinde arx munitissima bidui oppugnatione capta & inflammata. Postea Manaimus Masadae armario Herodis effracto, instruxit siccariorum copias non parvas, & ductor seditiosorum, regio apparatu expugnare reliqua, quae Hierosolymis à Romano & regis Agrippae praesidiario milite tenebantur, aggreditur. Ibi pactione regis dimissis, Romani in turre munitas confugere, nonnullis interceptis

& ju
inte
Ele
disc
salu
ti.
apu
ta a
& m
da
nar
Scy
uen
ren
rit
tur
dri
dav
da
tru
qu
cu
no
pt
ter
da
ma
& V
mi
rat
gro

& jugulatis. Tum & Ananias Pontifex captus
interfectusque fuit. Hunc Manaimum sustulit
Eleassarus, & praesidium Romanum pactum ut
discedere traditis armis, & caeteris rebus omnibus
saluis liceret perfide trucidatum fuit, die Sabba-
ti. Eodem die Caesarienses Judaeos universos
apud se interfecerunt plures Milibus XX. In to-
ta autem Syria fuit ingens & exitiosus tumultus,
& maxima hominum multitudo necata & oppi-
da plurima everfa & incensa. Immanis rabies
narratur à Josepho cujusdam Simonis, qui, cum
Scythopolitæ Judaeos incolas urbis suæ circum-
ventos callidè interficere cepissent, ipse pa-
rentes senes, & uxorem unà cum liberis occide-
rit manu sua, ne ab alienigenis ludibrio haberen-
tur, & ita demum se ipsum jugulaverit. Alexan-
driæ autem in Ægypto omnis ætatis & sexus ca-
davera coacervata sunt quinquaginta milium Ju-
dæorum, quos mota seditione miles Romanus
trucidaverat, & ædes illorum direptæ fuerant at-
que incensæ. Orientem tum seditionis flammam
cum posset restinguere Cestius, non modo hoc
non fecit, sed seditiosorum etiam animos, acce-
pto detrimento, confirmavit. Damasceni au-
tem illo tempore interfecerunt inquilinos Ju-
dæos numero decies mille. Atque ita bellum
manifesta defectione Judæorum susceptum est,
& Vespasianus à Nerone ad recipiendam Judæam
missus. Hic conspectus statim terrore & despe-
ratione complevit Galilæos, quos primos ag-
gressus fuerat. Atque Gadaris captis universos
absque

absque ætatis respectu interfecit, urbe & vicinis pagis atque vicis omnibus inflammatis. Dum autem Jotapata oppugnatur, insolescere Iaphæi adversum quos missus Trajanus, cum capi urbs posset, laudem illam Duci Vespasiano reservandam putavit. Adventu igitur Titi res confecta fuit, neque patriæ virilis ætatis quisquam superstes remansit, cæsis atque mortuis Milib. XV. Et Samaritas in monte Garissino cum armis congregatos, Cerealius concidit qui fracti & debilitati æstu atque siti, tamen in deditioem venire Romanorum noluerunt. Cecidere horum Milia XI. fessenti. Mox & Jatapata capta, post oppugnationem inceptam, die circiter XL. Ipsaque urbs cum omnibus munitionibus eversa atque diruta, interfectis toto tempore quo oppugnata fuit, quadraginta milibus virorum. Josephus autem dux Galilæi exercitus in potestatem hostium venit. Hic est Josephus, qui ipse suæ gentis calamitatem & exitium litteris mandavit, expositis copiose omnibus sermone Græco non inelegante. Interea ii, qui hostium manus evasissent, aut elapsi essent de alienatis urbibus instaurantes Ioppen, & hunc receptum munientes ad prædas, mare infestum latrociniis reddiderant. Sed celeriter conatus iste repressus fuit, cum collecta multitudo partim in mari, partim in littus ejecta interiisset, at quatuor milia ducentos. Taricheis autem & in lacu Gennaslereta, cecidere sex milia quingenti. Cæteri cum in potestatem Romanorum venissent &

& deprecarentur ab illis salutem, Vespasianus
 morem tum gessit iracundiæ suorum, & honesta-
 ti prætulit id quod utilitatem habere credebatur.
 Jussis igitur his se conferre Tiberiada, cum & sua
 secum efferrent, in stadio congregatis omnibus,
 trucidati fuere senes & qui nulli usui essent ad
 mille ducentos. Juvenes delecti fescenti, & missi
 ad opus perfodiendi Isthmum à Nerone institu-
 tum. Cætera multitudo circiter triginta M.
 quadringenti venierunt. Post hæc captis Ga-
 malis, quod nomen ex Camelo pronunciando
 depravatam est, non sine Romanorum detri-
 mento, & urbs illa diruta & omnes incolæ vel
 ferro hostili, vel suis ipsorum manibus & præci-
 pitio in primis interierunt, neque evaserunt
 istam stragem plures mortales, cujuscunque
 sexus & ætatis & conditionis, quàm mulieres
 duæ. Numerus autem mortuorum attigit de-
 cem M. Inter oppugnationem tamen audacio-
 res aliqui elapsi Hierosolyma se contulerunt.
 Cujus quidem quasi appendix fuit Itaburii mon-
 tis occupatio, quod negocium datum fuerat
 Placido. Gischala autem cum pestis populi
 Judaici Johannes animadverteret defendi non
 posse, facta spe deditiois, excessit noctu urbe,
 cum factione armata, sequentibus & aliis popu-
 laribus cum uxoribus & parvulis liberis. Pete-
 bantur autem Hierosolyma, ubi si bellum duce-
 retur, principatum spe devoraverat Johannes.
 Mane Tito, qui ad occupationem urbis à patre
 missus fuerat, portæ ab incolis, qui magna ex
 parte

parte agricolæ essent, apertæ, & ut liberatori Titus gratiæ actæ, & indicata fuga seditiosorum. Eam rem Titus, & se deceptum moleste ferens, partem equitatus iussit insequi fugientes. à quibus ad sex milia virorum interfecta, mulieres & pueri capti circiter ter mille. Johannes tamen cum præcipua turbulentorum manu Hierosolyma, ut urbi & genti exitio esset, pervenit. Illis temporibus, omnia ubique loca seditiionibus plena erant, & partium studia contentiones cruentas incendebant. Favebat autem ferè Juventus iis qui imperium populi Romani recusabant. Seniores intelligentes periculum, paci studebant. Tum & domus atque familiæ & populi distrahebantur, & concurrebant ii quorum similes erant voluntates, & res ad direptiones & cædes progrediebatur. Præsidia autem Romana, illi fieri videbant & patiebantur, donec seditiosorum copiæ Hierosolyma accesserunt. Unde veteri consuetudine nemo excludebatur Judaicæ nationis. Neque legitimum ullum imperium tunc Hierosolyma habebant. Ibi igitur seditiosi, (qui se specioso nomine Zelotas appellabant, quo significaretur ardor animi parati omnia facere & perpeti pro patria religione.) Illi igitur Hierosolymis congregari, & nefaria violentia iummam rerum capessere, comprehendereque & interficere quoslibet, tanquam faventes Romanis. Ritus etiam religionis pro arbitrio mutantés & templum profanantes. Quibus cum cæteri duce Anano sene pontificiæ

tifici
is cu
se cu
filia p
tione
mæo
ad ar
quan
vigin
perta
stra n
fende
cte i
horri
fueru
stilen
bus v
rum p
majo
pote
ficilis
nia ta
verò
corp
dixiss
crem
intest
sent.
tur
rum
seipso

tificiæ dignitatis viro se opposuissent, Iohannes
 is cuius supra mentionem fecimus, fraudulenter
 se cum civibus & Anano conjunxit. & horum con-
 silia prodens Zelotis, & mendacio hos de prodi-
 tione ac minis Anani iritans, persuasit eis ut Idu-
 mæos accerferent, gentem nobilem & proclivem
 ad arma capienda, & qui in aciem prodire tan-
 quam ad pompas sacrorum solerent. Horum
 viginti milia tum advenerunt. Ea que re com-
 perta. clausis portis Ananus verbis placare fru-
 stra multitudinem effrenatam, conatus, in de-
 fendendæ urbis consilio permansit. Sed no-
 cte illa imbribus & terræmotu & tonitruis
 horribili, à Zelotis portarum repagula dissecta
 fuerunt, & valuis apertis admitti Idumæi, qui ho-
 stilem crudelitatem exercentes, rapinis & cædi-
 bus vastata urbe, cum adventus jam & facino-
 rum pœniteret, discessere & Zelotarum rabies
 majorem sævitiam in cives adhibuit. Qui igitur
 poterant fuga elabebantur. sed hæc perquam dif-
 ficilis erat propter accuratam custodiam; Pec-
 nia tamen à divitibus illa redimebatur. Cæteri
 verò depræhensi jugulabantur, & abjiciebantur
 corpora insepulta. Ferebatur tum veteres præ-
 dixisse, tunc ab hostibus urbem captam, &
 crematum iri templum, cum seditione orta
 intestinæ manus Deo consecratam ædem polluis-
 sent. Neque minus ubique in Judæa grassaban-
 tur latrones. Vespasianum autem nil ho-
 rum quidem fugiebat, sed malebat Judæos
 seipso conficere propriis viribus, quàm peri-
 culum

culum in eis superandis adire. Tandem precibus elapsorum & misericordia oppressorum, & indignatione rei motus, exercitum ad urbem constituit adducere, eo tempore quo feriæ celebrabantur quorum nomen Azyma. Prius oppidis compluribus occupatis, plurimis etiam everfis, & vastatis passim agris, & diversis in locis obtruncatis milibus hominum XX. & ingentem capta multitudine. Hæc dum movet, nunciatur Nerone esse interemptum & mox Galbam. Itaque Vespasianus oppugnationem Hierosolymorum distulit, in sollicitudine de patria, adori alienos intempestivum ratus. Interea Simon Giorfæ filius homo in primis audax ad omne facinus, & manu promptus, neque minus quam Johannes improbus, sed non tam callidus, collectis latronum copiis, & exercitu instructo, graviter afflixit Idumæos, & regionem eam ferro & igne vastavit. celeriter furorem crudelitatis illorum Deo ulciscente. Hunc animadvertiebant Zelotæ principatum sibi quærere, ideo adversari conatibus ipsius. Romæ autem dum Nerone e medio sublato, & Galba trucidatur, & Ottho imperium occupat, & victus à Vitellio se ipsum interimit. Vespasianus & superioris Idumææ locis occupatis atque vastatis agris, ductu Cerialis & reliqua Judæa in potestatem redacta, equo Hierosolyma usque proventus fuit, cuius oppugnatione jam restabat & parabatur. Sed nihilominus circum Hierosolyma Simon formidini erat suis, qui elapsos vim Zelotarum excipiebat

ac ju
finit
cede
prin
dere
set, c
fuit
acce
Impe
opp
cura
fuit
Vesp
dit,
exer
tatur
in tr
roso
tion
capu
hoc
Hi c
pisse
sum
urbs
deru
bus.
jux
vigi
aries
rum

ac

ac jugulabat. Johannes verò qui licentiam infinitam libidinum atque scelerum iis quasi mercedem retribuerat, quorum opera obtinuerat principatum, offensa multitudine, quæ & invideret illam potentiam Johanni & sævitiam odisset, causam dedit seditioni, quæ atrocissima orta fuit, & hac occasione alter Tyrannus Simon accersitus & admissus. Cum autem Vespasianus Imperator à militibus appellatus, ad Vitellium opprimendum, & hoc sublato ad iter Italicum curam adhiberet, liberius vexandi Hierosolymæ fuit sceleratis civibus potestas. Atque Imperio Vespasiani confirmato, ipse Romam contendit, Titum filium conficiendi belli causa cum exercitu in Judæam misit. Qui legiones & equitatum unà cum auxiliaribus copiis adduxit, cum in tres jam partes distracta manu armatorum Hierosolymis, ipsi urbem popularentur & expugnationem præpararent Romanis. Unius factionis caput erat Johannes, Alterius Eleasarus, qui ab hoc defecerat, Tertiæ Simon dux Latronum. Hi cum admoto propius hostium exercitu cœpissent consentire ad defendendam urbem, rursus disjuncti fuere diffidentia & odio. Dumque urbs circumvallatur, ipsi intus fœdas strages ediderunt, sanctissimis potissimum feriis Paschali- bus. Tandem Eleasarus cum Johanne se conjunxit, Universalium copiarum numerus fuit ad viginti tria milia quadringentos. Cum autem & aries jam murum percussisset, obliti inimicitarum suarum, omnes ad propulsandum hostilem

impetum conspirarunt. Interea & fames necavit innumeros, & armatorum immanitas in urbe terribilis fuit. Ac tandem iis sceleribus editis & ita afflictâ civitate, ut nihil simile unquam accidisse comperiat, multitudinèque ingente extra urbem capta, & tota regione crucibus completa (nam compræhensi hoc supplicio afficiebantur) cum neque solum crucibus neque corporibus cruces sufficerent, ab iis autem qui obsidebantur, admirabili audacia vel potius rabie per desperationem tanquam devotis memorabilia facinora facta essent, tandem Titus vallo & fossâ urbem undique cinxit, & inclusos ad deditiorem penuria rerum ad victum necessariorum, quæ jam graviter premebantur, compellere instituit. Numerata fuerunt cadavera fame mortuorum sescenties mille, quæ elata & abjecta constabat. Cæterorum numero inexplicabili. Fames autem ita dira fuit, ut cingula & vincula atque alutas calceamentorum, & clipeis detractum corium & fœnum manderent. Quin etiam mater depræhensa est, quæ lactentis pueri assis carnibus vesceretur. De coacervatione autem cadaverum, alitus pestilens etiam cælum infecit, & luem commovit. Quamvis autem potuisset potiri Titus urbe, si obsidionem urgeret, Tamen mutato consilio oppugnationem instauravit, & fuit tandem templo inflammato, & omnis generis, conditionis, ætatis, sexus, plurimis cæsis, tota urbs capta, eversaque & diruta. Joephus oppugnationis hujus tempore

re

re capta esse scribit Judæorum nonaginta septem milia, interiisse centum & decem milia. Hoc bellum confectum fuit Hierosolymis captis, VI. Id. Septemb. post Christum proditum & crucifixum annis circiter XL cum altero jam anno Vespasianus rerum potiretur. In Judaico triumpho candelabrum illud singulare populi istius, & vasa sacra prælata, & multiplice effigie vulgata victoria fuit, percussio nummo, in quo exprimeretur & inscriberetur., JVDÆA CAPTA. Cometa etiam, id est, ut Suetonius, stella crinita apparuit diebus plurimis, paulò ante Vespasiani Imperatoris mortem. Quo tempore cum aliis in locis tristitia acciderunt multa, tum in Campania horribilia & mira. Nono Calend. Septembris fumus primum & densi vapores subito conspici & mox magna vis ignis erumpere è monte Vesuvio, & pumices atque fracti igni lapides, ut ait Plinius, cum cinere, monsque totus & vicinum solum horribili motu quati & sulfurea flamma omnia compleri. Est autem mons Vesuvius, quemadmodum Dion ait, iis, quæ interpretati sumus, verbis, vicinus Mari ad Neapolin, scatentibus fontibus ignis plenus. Hic olim fuit altitudine æquabili sublimis, & de medio vertice tantum, qua ardebat, flammæ emicabant, cæteræ partes, ut ante sic nunc quoque ignis expertes. Hæ igitur cum non exurantur, attenuentur autem & in cinerem redigantur mediæ, fastigia cætera circum medium verticem adhuc retinent, sed ille igne consumtus tempo-

re subsedit, quasi que excavatus videtur, & ut
 parva magnis conferam, jam totus mons Thea-
 tro venationum similis est. Atque loca summa
 extremaque cum alias arbores multas, tum vite
 habent. Sed circus ille destinatus ignibus, inter-
 diu fumum, noctu flammam emittit. dicas mul-
 tos & varios in illo odores incensos flagrare. Fit
 autem hoc semper, modo magis modo minus.
 Verum si quando confestim atque largè subsedit,
 tum & cineres ejiciuntur, & violentia flatuum
 saxa. Sonusque & fragores audiuntur, quod
 meatus spirituum non obturatos & densos, sed
 laxiores & occultos habeat. Atque mons Ve-
 suvius talis est, & istiusmodi in eo singulis annis
 crebro fiunt. Quamvis vero, quæ proximo tem-
 pore acciderant, ea esse ingentia, & excedere usi-
 tatae observationis modum viderentur, parva ta-
 men, si conferantur ad illa quæ tunc singularia
 contigerunt, ducenda sint. Constat enim visa
 virorum multorum, immani & humanam natu-
 ram superante proceritate, qua Gigantes specie
 pinguntur, partim eo in monte, partim in regio-
 ne propinqua & vicinis oppidis die noctuque
 apparuisse, tam vagantium in terra, quam per
 cælum gradientium. Secuti que sunt æstus squa-
 loresque horribiles, & vehementes terræ motus,
 ut solum omne illud ebulliret & promontoria
 exultarent. Sonus autem subter terram audiri
 tonitruo similis, supra terram mugitui. Acce-
 debant fremitus maris & cæli strepitus, & subito
 fragores diri, quasi montes corruerent. Erupe-
 runtque

runtque primum magnitudinis immensæ saxa,
 quæ ad promontoria usque ejiciebantur. Mox
 copia ignis maxima, & fumus abundantia infi-
 nita, ut non modo Sol prorsus occultaretur, quasi
 defectione, sed totum cœlum caligine & tenebris
 obduceretur. In noctem igitur converti dies, &
 de luce existere caligo, videbanturque sibi qui-
 dam videre Gigantes illos impressionem facere
 (multa enim hujusmodi simulacra in fumo appa-
 rebant, & insuper tubarum sonitus audiebantur.)
 Quidam suspicabantur esse tempus quo
 mundus concideret & revertetur in chaos, aut
 igne consumeretur. Itaque fugam parare, alii
 ex ædibus in vias, alii qui foris essent intro se re-
 cipere, nec non e mari in terram, & è terra in ma-
 ri se conjicere. Sed & alii animis erant pertur-
 bati & quicquid abesset id tutius præsentibus
 arbitrabantur. Simul autem hæc fieri, simul ver-
 bis non enarranda cineris copia effari, qui ter-
 ram, mare, cœlum totum occupavit. Atque
 cum alia, quemadmodum fors tulit, damna la-
 besque factæ in hominibus, agris, pecudibus,
 tum pisces & aves cunctæ deletæ, & oppida duo
 Herculanium & Pompeii, in Theatro sedente
 multitudine obruta sunt. Pulveris autem tanta
 vis fuit, ut inde & in Africam & Syriam atque
 Ægyptum pervenerit, & Romam accesserit, ubi
 toto cœlo repleto, obscuratus Sol, & metus non
 levis fuit, diebus compluribus, cum neque sci-
 rent homines quid accidisset, neque conjectu-
 ram facere aliquam possent. Credebantque &

ipsi omnia sursum deorsumque ferri, & Solem in
 terram delapsum extingui, terram in cœlum
 ascendere. Cinis quidem tum Romanos non
 admodum læsit, cum pestilentia diræ poster
 causa fuerit, sed anno sequente, longè lateque
 incendium in urbe vagatum est, absente Tito
 Imperatore, calamitatem Campanam conside-
 randi gratia. Tum & Serapidis & Isidos tem-
 pla, itemque Neptuni, & septa, & balneum A-
 grippæ, & Pantheum, & Diribitorium, & Thea-
 trum Balbi & Pompeii scena, & ædes Octavianæ
 conflagrarunt unà cum libris, itemque tem-
 plum Jovis Capitolini unà cum fanis adjunctis.
 atque adeo non humanæ conditionis fuit illa ca-
 lamitas, sed divinæ iræ atrocis declaratio. Licet
 autem unicuique conijcere ex iis quæ enumerata
 sunt, quænam præterea illa clade perierint. Hæc
 fermè Dion, vel is potius qui scripta ipsius in bre-
 viores narrationes contraxit. Eadem autem
 tempestate diversis in partibus orbis terrarum &
 terræ motus & variæ labe factæ & pestilentia sæ-
 va, & aliæ multiplices calamitates mortalibus in-
 festæ fuerunt. Hinc longo sane intervallo nobis
 discedentibus, libuit mentionem proximam Co-
 metæ facere ejus, qui conspectus esse traditur in-
 tegro mense Anno Christi D. XCIII. Quando &
 siccitatis exitialis squalor & locustarum agmina,
 & dira fames, cum alia loca orbis terrarum
 tum Italiam in primis vexarunt, læserunt vasta-
 runt, affixerunt. Sed nihil accidit tum dete-
 rius neque exitiosius aut intolerabilius, quàm
 defe-

defectio nefaria & impia secta, cujus autor & confirmator fuit Mahometes Arabs, quem esse natum perhibent Anno Christi D. XCVII vel ut aliis placet, DC. Confertur autem tempus quo regnare cepit Mahometes dementia errorum depravatis & captis specie religionis Sarcenicæ nationis hominibus, in annum Christi fefcentefimum XXII. Cum faciant Arabes hujus regni initium, quando relicta Mecca Madinæam ille inuafit, Annum ab orbe condito fexies miliefimum centefimum nonum. Sed de annorum diftinctione nunc non eft propositum neque locus differendi. Ad Comeram igitur tum uifum reuertor prodigium & oftentum maximè dirum atque infelix. Romani enim Imperii dignitas autoritasque atque potentia tum penitus corruere evertique ac obteri cepit. Sed has narrationes explicare non lubet. Indicandum autem putauimus & illud tempus calamitofum & miferum, quo & doctrinæ ueritas amplius corrupta, & Ecclefiæ administratio in potentiam gubernationis mutata eft, & difciplina degenerauit, & reliquum nomen Imperii infamatum, & maieftas deminuta fuit, cum fuffeffit Henrico patri Henricus IV. Quibus temporibus Pontificum Romanorum iniquitate & fcelere maximis bellis occafiones & cauffæ datæ funt. Et robur Germaniæ Francorum & Saxonum fortiffimæ gentes commiffæ, fe fe mutuis uulneribus conciderunt. Debilitatæque & fractæ uires præftantiffimæ

nationis Germanicæ nunquam deinde potuerunt instaurari. Tum igitur & anno Christi M. LXVIII. & M. XCVII. Cometæ apparuerunt. Perhihetur & Cometes insigni magnitudine ultra tres menses conspectus esse, Anno Christi M. CC. LXIII. & alter mox post annos XXXVII. Et rursus alter tribus mensibus visus anno Christi M. CCC. XIII. Et postea alter anno Christi M. CCC. XL. Et deinde alter anno Christi M. CCC. LIII. Quibus temporibus cum orbem terrarum variè quasi labefactatum legamus, & genus humanum multiplicibus cladibus affectum, bellis, fame, incendiis, pestilentia, religione interim pene ad extremam superstitionem prolapsa, cætera cognoscere volentes illorum temporum historias poterunt requirere, quæ sunt in medio. Nobis visum est Ptolemaidis cladem, quæ communis fuit totius nominis Christiani exponere, quod tantam rem nondum compererim à quoquam accuratè esse literis mandatam. Hæc urbs Cælosyriæ seu Phœnices, nomen vetus habuit Ace, quod & retinuit unà cum illo novitio. Traditur autem Herculem ita eam nominasse, quod vulnus infictum ipsi ab Hydra eo loco perfanatum esset colocasiæ medicamento. Hæc cum & admirabilibus operibus munita, & opibus potens, floretet viris præstantissimis, generis nobilitate, & laude virtutis, secundis rebus & fortuna prospera elata, sibi exitium nominiq̃ue Christiano calamitatem, & viciniæ interitum attulit. Eam
rem

rem ita esse gestam accepimus. Erat in civitate Mercatorum ordo is, ut cæteræ nobilitati existimatione æquaretur. Tantis divitiis propter amplissima negocia abundabat. Iis temporibus ardebant certamina partium Gibellinarum & Guelfarum, Pisani illas, has Genuenses sequebantur, & sese mutuis detrimentis maximis afficiebant. Hujus detestabilis pestis quasi fluctus civitatem istam tum etiam inundarunt, & odia capitalia contentionesque perniciosas excitarunt. Capita autem erant Genuenses & Pisani, qui opibus & potentia cæteris in illa civitate tum præstabant. Crescentibus autem, ut fit inimicitiiis, res ad hostiles oppugnationes processit. Inter quas scelerata cupiditate utriusque partis evertendi alteram, cum Sarracenis fœdera facta & societates initæ fuerunt. His cognitis Urbanus Pontifex sollicitus de summa rerum, quam in maximum discrimen venire istis dissidiis intelligeret, civitati præsidium ultra mare misit, conducta mercede XII. milia. Hi abutentes licentia militiæ, & quiete temporum illorum, quibus inter Christianum nomen & Sarracenos induciæ & conventiones quædam erant, in ocio multa fœda facinora & flagitia facere. neque intus continere se in turpitudine ac libidine ulla, & foris rapinis operam dare, & prædas agere, viatores spoliare, contra fidem pactorum Sarracenos affligere. Quapropter tandem principes horum multis injuriis provocati, cognitis etiam disensionibus Acæorum, neque diutius quiescendum,

dum, & occasione utendum esse censuerunt. Inter hæc, is qui tum Babylona tenuit Sultanus Melechfaites mortem obiit, cui successit Serapha, seu Sapherapha. Is animo magno & prudentia atque virtute excellens, convocat proceres regni, Babylone. Exponit quoties ad illud tempus usque pacta conventa non sint servata, neque diutius dissimulandam esse vim atque injuriam adversariorum. Ipsam quoque fortunam, ulciscendi hostes opportunitatem offerre, illorum discordias & intestina atque domestica bella. Non fuit opus tum longa oratione, omnes enim consilium statim probarunt. Itaque magnis copiis celeriter contractis, ad urbem Acen populabundus accessit. Neque quisquam restitit aut occurrit adveniendi, occupatis omnibus propriis malis & metu suorum. Itaque & vites & cæteræ arbores nemine prohibente, à Sarracenis excisæ fuerunt, & ædificiis extra urbem ignis illatus. & paulò ante cultissima amœnissimaque regio vastata subito universa. Erat tum ex incolis urbis Magister sociorum Hierosolymitarum, vir sapiens & fortis, Is propter dissidia civium metuens ne urbs ipsa in potestatem hostium veniret, cum uteretur amico atque benévolo Serapha, obviam illi inermis processit, tentaturus an avertere iritatum, & pacem gratiamque reconciliare posset. Atque impetravit ab illo pacem, quæ redimeretur à singulis in urbe pensione unius Veneti nummi. Magister cum hac conditione lætus in urbem revertitur. *Quantum*

tum mali impendeat civitati non modo ab hostili impetu, sed suis diffidiis ac factionibus ostendit, Et qua conditione obtinuerit, ut discedat hostilis exercitus, commemorat. Hortatur ut se tanto & tam præsentem periculo, ita vili impendio liberent. At multitudo fatali vesania incitata & partium cæco studio, magnis clamoribus refragari. Ipsum proditorem appellare, & minari dignum perfidiæ supplicium. Tum igitur Magister ægrè de manibus furiosæ multitudinis elapsus, Soltanum de omnibus reddit certiorum neque minus tamen ipse cum sociis defendendæ urbis pro sua parte curam suscipit. Soltanus cum refutari lenissimam postulationem suam audiret, incensus ira, sexaginta ante urbem aggeres excitavit. Et continuis XL. diebus oppugnationem, conjiciendo in urbem saxa, & ignes, urfit, Compertum est narrasse quendam qui de turre pro urbe tum propugnaverit, emissam lanceam in hostium agmen, in sublimi fuisse machinarum saxi comminutam. Habuit Soltanus in castris ad sescenta hominum M. His in partes tres divisus, Centena millia urbem oppugnabant per vices. Ducenta ante urbem stabant expedita ad prælium, & reliqua ducenta milia subsidio. Interea portæ urbis clausæ nunquam fuisse perhibentur. Fiebantque perpetuo prælia à sociis Hierosolymitis, Sed hostium tanta fuit multitudo, ut excursions istæ non multum proficerent. Urbs conservari tamen potuisset, si cives concordii voluntate illam defendere voluissent.

Nam

Nam & in præliis ultro una pars alteram deferebat, Et in repellenda oppugnantium vi neutra adjuvabat alteram, quod singuli se sic habere munitiones ædes crederent, ut suo eas, quemadmodum dicitur, Marte, defendere facile possent. Cum autem focii Hierosolymitæ, qui soli ex animo & fideliter restiterant Sarracenis, tandem præliis crebris attriti & propemodum consumti essent, & fata improbam civitatem urgerent, tandem die XL. ex quo oppugnari cepta erat, postridie Calendarum Maii, Sarraceni urbe potiti fuerunt, Anno Christi M. CC. LXXVII. Quæ fuisset caput & ornamentum atque decus omnium in orientis plaga civitatum. Hac clade cognita, Tyrii, Sidonii, Joppæi, Ascalonitæ, & vicinorum oppidorum incolæ, per extremam desperationem, illa loca deseruerunt & trepida fuga petierunt Cyprum. Sarraceni irruperunt Acen, ea parte qua munita erat regia, cognomento Hierosolymæa, actis cuniculis. Fuit in urbe difficilior expugnatio propter incredibiles munitiones singularum ædium, quæ pro arcibus essent. Sed cum alii alios proderent atque relinquerent, civium scelere magis quàm ignavia superiores hostes urbem ceperunt. Dixerunt tum divinæ iræ inserviisse naturam rerum ad everisionem Aces, quam incolæ nefariis sceleribus & turpissimis flagitiis & impietate detestabili provocassent. Terram enim hausisse sanguinem interfectorum. Igne præclarissima ædificia conflagrasse. Cælum autem & nubibus obscurum & vapore denso

so

so nigrum fuit, adeo ut suppetias quoque ferre
 volentibus prospectus eriperetur. Mare verò
 illis placidissimis diebus, ita commotum impro-
 visa tempestate fuit, ut naves ad terram plaræque
 appellari non possent. Itaque desperata defensio-
 ne urbis, cum ad naves incolæ festinarent multi
 priusquam in naves recipi possent partim sub-
 merfi, partim intercepti sunt. In Cyprum ta-
 men plures quàm centies mille pervenerunt.
 Refertur pro vero quod tum acciderit, id quia
 memorabile visum est, non putavi silentio præ-
 tereundum. Ex nobilitate præcipua matronæ
 ac virgines supra quingentas, Quicquid potuere
 preciosissimarum rerum arripere atque ferre, id
 gestantes astitere ad littus, & quàm altissima vo-
 ce exclamantes orabant, si quis nauclerus acce-
 pta mercede omnium quæ portarent, & ex suo
 numero conjuge quamcunque voluisset, auderet
 ipsas transvehere in locum ubi tutæ essent. Tum
 appulit onerariam nauclerus quidam, & univer-
 sas sine mercede transportavit salvas atque inco-
 lumes in Cyprum, neque ulla investigatione re-
 periri potuit, quisnam ille nauclerus fuisset, aut
 quo deinde se recepisset. Aliæ multæ interie-
 runt partim in urbe partim in mari. Sarraceni
 in expugnandis singulis munitis ædibus cum ma-
 gnas strages edidissent, ipsi etiam graviter afflicti
 fuerunt. tantaque copia cadaverum jacuit in re-
 gionibus urbis ut domus veluti pontibus horum
 acervis jungerentur. Expugnationi interiori
 urbs mora dierum L. fuit illata. Socii autem

Hiero.

Hierosolymitæ vel reliquiæ potius horum suam munitionem defenderunt totis mensibus duobus. Neque multi ex Sarracenis qui urbem intraverant, vivi inde evaserunt, quin aut ruinis opprimerentur, aut telis conficerentur, aut inclusi igne cremarentur. Cum autem vi illam munitionem capi posse Sarraceni desperarent, tulerunt focis. Hierosolymitis conditionem deditis talem: Ut omnia sua secum armatis auferre, & unica illa munitione destructa, instaurare urbem liceret. Socii cum fidem habuissent hosti, ita circumventi partim trucidati partim cum ceteris omnibus qui fuga elapsi non fuerant, Babylona captivi abducti sunt. Et mansit ever-
sa urbs illa in potestate hostium nominis Christiani. Sultanus collocavit ibi præsidium, militum conductorum mercede, quos tradiderunt victum etiam quæsisse texendo vestes sericas, cum alerentur volucribus, inprimis perdicibus atque columbis, cujus generis ibi infinita esset copia. Hi aliquando singulari benevolentia complexi fuerunt Germanos, quorum faciem & ingressionem statim agnovisse perhibentur, cumque his ita hilariter vititare consuevisse, ut contra ritum religionis suæ, unà etiam vinum potarent. Illo bello ab urbe Ace & è vicinia captivi abducti ad centum & sex milia hominum, cum cecidissent ad milia trecenta, inter quos non pauciores Sarracenos quàm Christianos fuisse constabat. Hujus urbis ever-
sionem deploraverunt omnes orientis civitates, & more suo, celebra-

lebrarunt cantilenis lugubribus. Mulieres etiam omnes vestes mutarunt & non nisi pullatæ prodierunt in publicum, Cometa esse conspectus traditur Anno Christi M. CCCC. Et rursum alter Anno Christi M. CCCCI. paulò ante quàm Tamuralanus mortem obiit. Et mox de principatu Ecclesiastico tristes controversiæ fuerunt, & acciderunt ea quæ propter præsentium rerum conditionem dignissima consideratione videri possunt. Nam tum ea, ut dici solet, intrita fuerunt, quæ longo tempore variè quasi coquinando, ut Plautino verbo utar, mista confusaque verendum est, ne huic tandem sæculo exedenda sint. Sed inter hæc & bonitas clementissimi Dei veræ pietatis invocatione exorari poterit, ut ærumnæ mitigentur implorantibus opem ipsius: Et quæ contemptores respectus ipsius sustinere cogentur, ea animadvertentes alii, quamvis contagione malorum quasi corripiantur ipsi quoque, quod tamen per fugium sibi pateat, & quibus remediis uti debeant, non poterunt ignorare. Quapropter etiam ista perstringenda duximus enarrando. Quæ intuentes animadvertere potuerunt, quibusdam in locis mala miserrimasque vel minus graves & exitiosas accidere, vel omnino declinari evadique potuisse, si non urgendo, & incitando corroborarentur, ut serperent longius, & partes Reipub. iis damnis affligerentur, quæ nunc illi universæ quandam perturbationis vastitatem minantur. Quod si tum quædam propter densissimas errorum tenebras

F

per-

perspici non potuerunt, miserandi sunt potius quàm infectandi illi, qui quosdam vel maximarum rerum ignorantia, vel cupiditatum turpitudine cœcos in ista caligine duces sequerentur, & una laberentur vel etiam ruerent. Nunc autem detectis iis stimulis, quibus tunc occultioribus impactæ calces fuerunt, si nihilo minus vehementes esse aliqui pergant, minus etiam venia digni ipsi videbuntur, quod non decepti fuerint, sed in perniciem manifestam incurrerint. In omnibus autem fatalibus temporum mutationibus, qualis profecto ea est, in quam incidit ætas nostra, plus cedendo quàm adversando proficitur. Et cum pervicacia, tali rerum conditione, res nocentissima sit, ii in primis leniter clementerque accipiuntur, qui præcepti veteris parent admonitioni, quo prohibetur id quod nimium dicitur, & festinatio jubetur esse lentior. Sed rectissimè faciunt, ii qui fortiter & ferunt quæ necessitas imponit, & adjuvant atque promovent vera ac bona, vel saltem falsis & malis, aut dubiis & inexploratis non patrocinantur & opitulantur. In quo tamen & ipso mirabiliter & indignum in modum plerique allucinantur. Ne ea quæ evidentia sunt cernere volunt, neque intelligere perspicua. Quos etiam improbitas facit callidos. Nam quidvis exquirunt & comminiscuntur, ne veritate convicti superatique videantur. Sed his omissis, historica nos deinceps prosequamur. Iis temporibus igitur, per totam Asiam illa Turcica atque Persica imperia
 assi-

assiduis incursionibus partim everfa partim vastata, partim mutatione dominorum gravissimè afflicta fuisse comperimus. Tamuralanus quasi impetus fulminis subitavi invasit, oppressit, corripuit, perculit omnia regnorum iis in partibus orbis terrarum loca. Neque ipso mortuo res uspiam pacatæ fuerunt. Interea, quasi nihil esset periculi, Pontifex Romanus tanquam sæculares ludos indicere, & Jubilei festa atque indulgentiarum merces proponere ac ubique curare ut publicarentur. Quæ res cum quorundam doctorum animadversionem commovisset, & audere aliqui cepissent liberius de imposturis & nugis illis verba facere, Tantum adhuc potuit autoritas Pontificis Romani, & de illius potestate communis omnium opinio, ut quicumque reprehendere aut improbare actiones istas audent, ii tanquam sceleratè & impiè seditiosi, horrendis suppliciis affecti tollerentur è medio. Quæ crudelitate iritati quidam, concurrerunt, & arma ceperunt, atque miserabiles strages passim ediderunt. Neque ego inficias eo, minimè vera via illos ingressos, & longius quàm oportuerit progressos esse fateor, neque ullum furorem audaciæ excusandum esse duco. Sed de præpostera & inepta atque perniciosa ratione loquor, quam tunc in vitam scimus, ad turbas & dissensiones sedandas. Cum non fundamenta veritatis iacerentur, in quibus pax insisteret, sed mendacia stabilirentur, & superstitionum confirmaretur falsitas. Erat is qui tum rerum in summa Christiani

nominis Imperio potiebatur, princeps optimus
 & multis virtutibus ornatus. Non alienus à co-
 gnitione liberalium artium, ingenio præditus sa-
 tis acri atque festivo. Humanitate autem & usu
 variarum linguarum & scientia sermonis externi,
 non ordinis modo sui, sed omnium penè morta-
 lium princeps. In re militari minus excercita-
 tus, vel minus potius fortunatus. Itaque bella
 maxima gessit ille quidem, sed infeliciter. Reli-
 gio ei curæ erat, cui impendit pecuniam, insum-
 sit laborem, operam dedit, denique nihil omisit
 & fecit quicquid potuit, ut certamina & dissensio-
 nes illæ quibus gubernatio Ecclesiastica lacera-
 batur, componerentur, & esset principatus iste
 certus & inviolatum jus autoritatis. De quo ni-
 mirum summa erat contentio, Pontifex Roma-
 nus Dominus ut esset & haberetur congrega-
 tionis Ecclesiasticæ universæ. Quem edicen-
 tem, statuentem, jubentem, docentem, au-
 dire omnes oporteret, tanquam alterum numen
 in terris. Notabantur autem tum paucæ qua-
 dam corruptelæ doctrinæ veritatis cœlestis, & re-
 præhendebantur ea quæ non auderent defende-
 re vel sani vel prudentes. Nundinæ inquam a-
 mercatus salutis, & veniæ delictorum, & recon-
 ciliatio favoris & gratiæ Dei. quæ ita venibant, ut
 comparari pecunia vivorum mortuis etiam pos-
 se affirmarentur. Graviter etiam ferebant plæ-
 rique non esse aliquos veritos perspicuam insti-
 tutionem filii DEI Domini nostri JESU
 CHRISTI, quam ad mortem abiturus tradi-
 derat

derat peragendam & servandam suis, corrumpere mutilando, & depravare usurpando. Hæc & his similia quæ ad integritatem salutaris doctrinæ in Ecclesia pertinerent, cum explicanda, corrigenda, illustranda essent, contrarium plane accidit, Atque ii à quibus hæc quasi contrectata fuerant, ita sunt accepti, ut non refellerentur verbis, sed ferro & igni confutarentur, exclusi omni societate generis humani, ad quos neque misericordia, neque caritas, neque juris ullum vinculum, neque fidei religio pertineret. Quæ teterima caligo cœli tum tristitia est demonstrata. Nam Anni M. CCCC. XV. Sol mense Junio defecit, tantis obductis tenebris ut aves in terram delaberentur, & siderum fulgor emicaret, non aliter quàm noctu. Hæc igitur omnino videre rectum & utile vel salutare potius fuerit, qualia sint, & nunquid profuisset tum signa multiplicia miseriæ maximæ considerare, & converti ad curam veritatis, & studium emendandi detecta & apparentia vitia, Eumque honorem habere æterni Dei voce proditis, ut secundum hæc omnia conformanda esse existimarentur, non illa ut aliquorum infinitis cupiditatibus & scelere nefario servire, corrupta illa quidem & detorta enarrando cogerentur. & quæ alia pietatis & prudentiæ cogitationes solent colligere. Sed nos ad id quod propositum est peragendum revertamur. Mox anno Christi M. CCCC. XXXIII. & rursus XXXIX. Cometa visi. Quæ tempora sunt, quibus crevit atque confirmata fuit Turcica

potentia, & debilitatæ atque fractæ vires regno-
rum Christiani nominis, dissidiis & mutuis cer-
taminibus potissimum. Ladislai etiam regis
Pannonum & Bohemorum mortem antecessit
flamma Cometæ, anno M. CCCC. LVI. cum
Gallicæ nuptiæ pararentur. Obiit annos natus
XVIII. florens ætate & opibus, fortissimi patris
filius, indole præclarissima, non sine veneni dati
suspicionem. Quæ autem ubique perturbationes
rerum secutæ sint, quæ calamitates orbem terra-
rum pervaserint, de historiis quæ in medio sunt,
poterit cognosci. Etiam ante Friderici patris
Maximiliani mortem, Cometa est conspectus,
Anno Christi M. CCCC. XCI. Et mox ferè bien-
nio ante mortem Alexandri Romani Pontificis,
annis post proximè indicatum, novem. Et post
hunc rursus alter annis VI. cum mortuus est Phi-
lippus Maximiliani F. Et deinde Anno Christi
M. D. XXXI. & sequentibus duobus annis Co-
metæ apparuerunt, quando ea acciderunt, com-
motaque & incepta, atque gesta sunt, Quorum &
est memoria hominum recens, & præsens detri-
mentoribus sensus. Superiorum autem annorum
fulgores Cometarum, quàm sunt insignes cum
summorum virorum atque principum, tum ex-
ercituum maximorum interitu, tum etiam civi-
tatum ubicunq; exitio & everfione, regnorumq;
potentissimorum pernicie atq; labe. Non ferè
ullis locis in toto orbe terrarum, non aliquod
tistissimæ & miserrimæ fortunæ damnum
datum, aut non inflicta est vehementissima
plaga.

plaga. Quæ nos quidem adhuc de sermonibus & nunciis cognoscimus, sed proprias clades experiundo sentimus. Eas narrando agitare inter nos, & hac commemoratione augere dolorem atque mœsticiam nostram non putavi oportere. Ad externos autem celebrare non modo tristitiam acerbitatemque rerum nostrarum, sed prodere etiam ea quæ non vacent omni ex parte dedecore & culpa, neque honestum esse judico, & mihi sanè neutiquam libet, præsertim ita animato, ut assentari nemini libenter velim omnium, & tam timido, ut quæ partim ipse vidi, partim aliis autoribus & testibus locupletibus comperi, ea propter odium eorum, quibus aliqua ad ignominiam nota forte inureretur, exponere non audeam, & invidiæ causa penitus reticenda esse putem. Alii scribant, si qui volent, sed ita, ut certa atque explorata mandent litteris, neque temere audita aut indicata pro notis & veris asseverando narrent. Ad quod profecto & longi temporis spacium, & hominum prudentium atque fidelium usus requiratur. Est autem hoc sæculum cum aliis vitiis sane corruptum, tum vel isto imprimis, quod affectionibus incredibilem in modum indulget, & ad id, quod vel in re, vel homine aliquis approbavit improbat, omnia mirifico studio applicantur, referendo interpretandoque. Jam, quicquid fortè in mentem alicui venit, quicquid oblatum est, vel quod jucunditati, vel quod offensioni sit, si qua meditando composita

fuerunt, si qua astute etiam & fraudulente conficta, Ea audacter vel impudenter quoque divulgantur, & eduntur prohibente nemine. Quem quisque odit aut cui irascitur, eum impune insectando lædit. Cui bene vult, eum ornat prædicando gloriose. Denique res & negotia de voluntatis propensione erga personas, æstimantur, neque iudicio aut merito, sed opinione & respectu, aliquid tam laudatur quam vituperatur. Quapropter unumquemque hortor, ut ipse ea modo quæ accidisse norit & sciverit, consideret, & secundum hæc statuat tam de hominibus quam actionibus. Et hinc colligat, quibus utili cognitione instruatur animus ipsius. neque de plarisque mendosioribus narrantibus pendeat. Quæ autem ad posteritatem propagentur in iis si qui fortè erunt boni & docti viri, qui historiam scribere voluerint, ii & diligentiam operam nabit, & industriam præstabunt studium atque fidem. Ea autem restare arbitror, præ quibus quæ hæctenus evenerunt, ludus jocusque perhibenda esse videantur. Id quod *καὶ μάλιστα καὶ τοῖς πράγμασι* liquet. Quod si de hac recente specie Cometæ. quem modo vidimus nondum observata ratione motus, & quid illo fiat futurumve sit, cum adhuc ignoretur, tamen est aliquid dicendum, dici hoc posse arbitror, & bellorum atque horum inprimis, & pestilentiam mala hoc signo esse metuenda. Ut autem illos ante biennium portentosos fulgores hujus generis, Aquilonari plage minari calamitates varias ab iis qui

qui prædictionibus operam dant, demonstratum fuit, Sic de iisdem caussis colligi nunc possit, hoc prodigio peti Italiam, & in ea potissimum Romam, cum & radios illuc tendere viderimus, & in Leonis signo primum apparuisse hunc Cometa constare omnes credant. Hujus omnino fideris significationes præsentis sunt in effectu. Magna enim siccitas & agros squalore & corpora hominum morbis affligit. Cæterorum licet de prioribus conjectura fiat, & divinet vel ariolando vel considerando qui poterit & volet. Nunciata autem & alia fuere iis diebus quibus Cometa fulsit prodigia. Interque hæc arcus nocturni visi in aëre, & cruces decussatæ. Monstra etiam quædam animantium partu edita. Ut omnino eventus admirabiles & singulares & inopinati expectandi esse videantur. Etsi autem me non fugit prodigiorum famam semper esse fecundam, & ea quæ verè nunciantur, de aliis plerunque, quæ extiterint nunquam, novas parere fabulas, tamen & copia quædam multiplicium signorum est ante oculos, & quæ tum affinguntur, ea etiam ipsa portenti instar habere solent, ut in hoc genere nihil omnium contemni debeat, neque quisquam aliquid contempsisse sine præsentem malo suo unquam, depræhendetur. De quibus jam quasi novo argumento, quàm multa quàm memorabilia licere referre? neque essent ista ab instituto omnino aliena, & mihi hic expositionis labor non ingratus. Sed dum ea quæ per scripta sunt elaborantur, & eduntur, tantum mihi obla-

tum est curarum & negociorum, ut vix ista jam describendo incepta perficere concederetur. quæ si animo vacuo fuisset, fortasse & pleniora & politiora exirent. Non enim tam iniquè de ingenii mei quasi foetibus sentire debeo, quin diligentia à me adhibita & assiduitate atque studio ac labore impenso, veluti elimari posse sperem, in quo & species non deformis, & aliquis splendor appareat. Sed mea qualiacunque esse possint, & quæcunque hujus opellæ fortuna fuerit, habes tu Christophore, quasi pensum hoc illius. Tibi enim deberi in primis istam elaborationem studii mei putavi. Qui & sermone prudentiæ tuæ hanc commovisti, & præclare intelligis disputationes eruditas, & opt. artium maximus es amator, & veterem nostram necessitudinem novis officiis recentibusque meritis non desinis tueri & augere. Cum autem te non possit fugere, quantis in periculis versetur Respub. Tu quod facis inclinatum & nutantem fulcies atque sustentabis consiliis tuis. Quæ ubi maximè desiderantur, & adhibendi ipsa quæ sit opportunitas, non lateet sapientiam tuam, Virtus autem ea est, ut Reipub. causa nullum periculum recusatura videatur. Sane res difficiles sunt, neq; multum bonæ spei se uspiam ostendit. Non tamen ideo tibi & tui similibus cedendum est statione ea in qua estis collocati. Quin etiam ut non est prorata aut celeusta, aut si qui alii gubernatori inserviunt optanda in mari tempestas, sed coorta hac, & artis ipsorum experientia & scien.

scie
stro
ma
des
dec
dur
tur
ris
adj
Rei
tuu
stra
cala
tus
doc
virt
vep
ine
spe
ven
san
stra
cia
neb
do,
cōf
tia,
vid
rid
mo
cia

scientiæ industria conspicitur & probatur: Sic ve-
 stro ordini quamvis molesta & tristia accidant
 mala publicarum ærumnarum, constantia ac fi-
 des & quas sæpe jam memoro sapientia & virtus
 declaranda est, in ejus navis cursu, quæ jamdu-
 dum variis procellis ventorum agitur & jacta-
 tur fluctibus. Suppetunt autem rationibus ve-
 ris & præclaris consultationibus, adhuc tamen
 adjumenta non pauca, & boni viri qui munera
 Reipub. gerunt, non omni prorsus ope desti-
 tuuntur. Multis enim bonis auxit ætatem no-
 stram propitius Deus, & quasi armavit adversus
 calamitatum maximarum impressiones. Restitu-
 tus est nitor studiis bonarum artium, & veritas
 doctrinæ patefacta. Aperta itinera sapientiæ atq;
 virtutis, densis prius quasi inscitæ & barbariæ
 vepribus ac dumetis septa & inclusa. Quid autem
 in ea parte, qua cognitio æterni Dei & omnis
 spes salutis incolumitatisque continetur, cultum
 venerationemque Dei æterni dico, & Religionis
 sanctitatem: In hac igitur quid errorum demon-
 stratum? quid notatum impietatis? quæ menda-
 cia detecta? contra verò quam multa eruta è te-
 nebris, restituta integritati, illustrata interpretan-
 do, explicata docendo? Quod ita esse qui non
 cōfiteretur, is aut stuporis vitio, aut odii vehemen-
 tia, aut quacunq; sane pravitate animi, non videt
 videréve non vult, id quod luce, ut dicitur, me-
 ridiana clarius est. Atque ut apud aliquos recta
 monendo & suadendo utilia parum forte profi-
 ciatur, officium tamen si præstetur, & id fiat quod
 debet.

debet, cætera nimirum & permitti Deo, & æquo animo ferri conveniet, & sequi id quod jubent versus sive Basilii Episcopi seu alterius cuiuspiam, neq; inelegantes & id omnino quod res est præcipiente s,

ὡς ἐθέλει τὸ φέρον σὲ φέρειν φέρει ἢν δ' ἀπιθήσεις,
καὶ σαυτὸν βλάψεις καὶ τὸ φέρον σὲ φέρει.

Quos aliquando sane audace conatu sic ver-
timus,

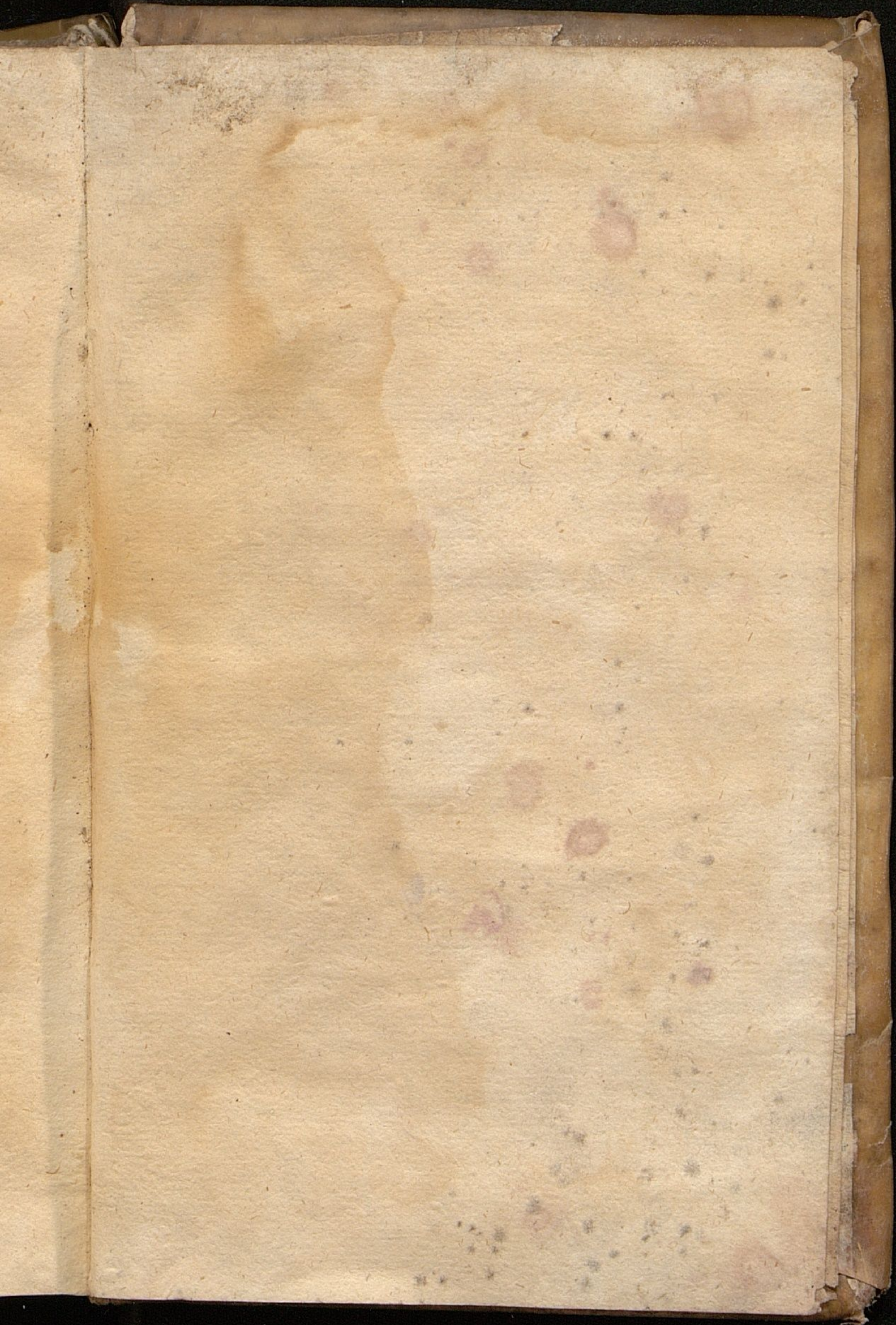
Quod res fert patiare ferens. Sin forte re-
pugnes,

Te lædens, quod res fert tamen usque feres.
Sed rursus ista jam alterius quasi scholæ explica-
tio instituitur, rerum quidem illa præcipua-
rum & necessariarum, sed de quibus vel
coram verbis, vel scriptis aliâs rectius
differetur.

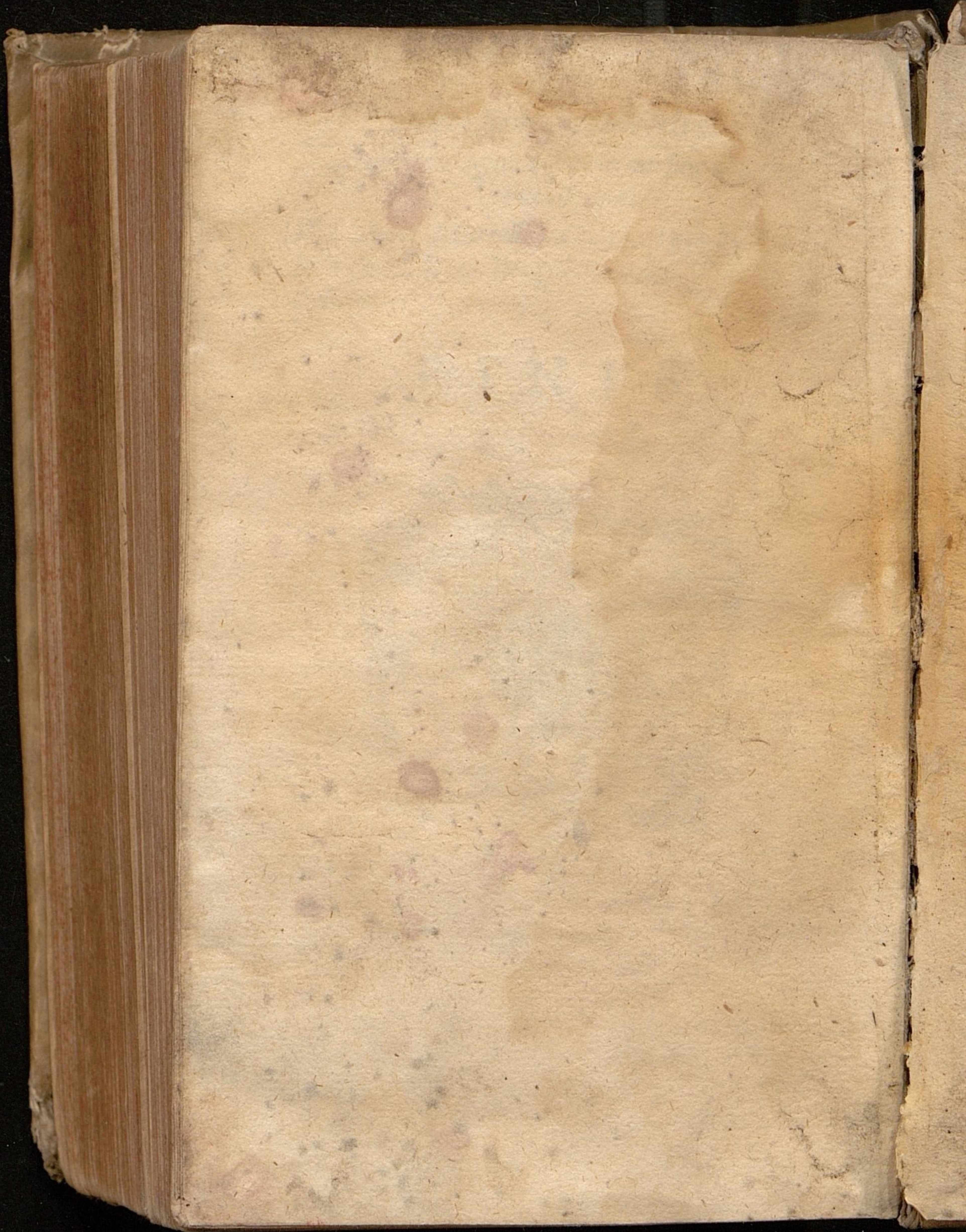
F I N I S.

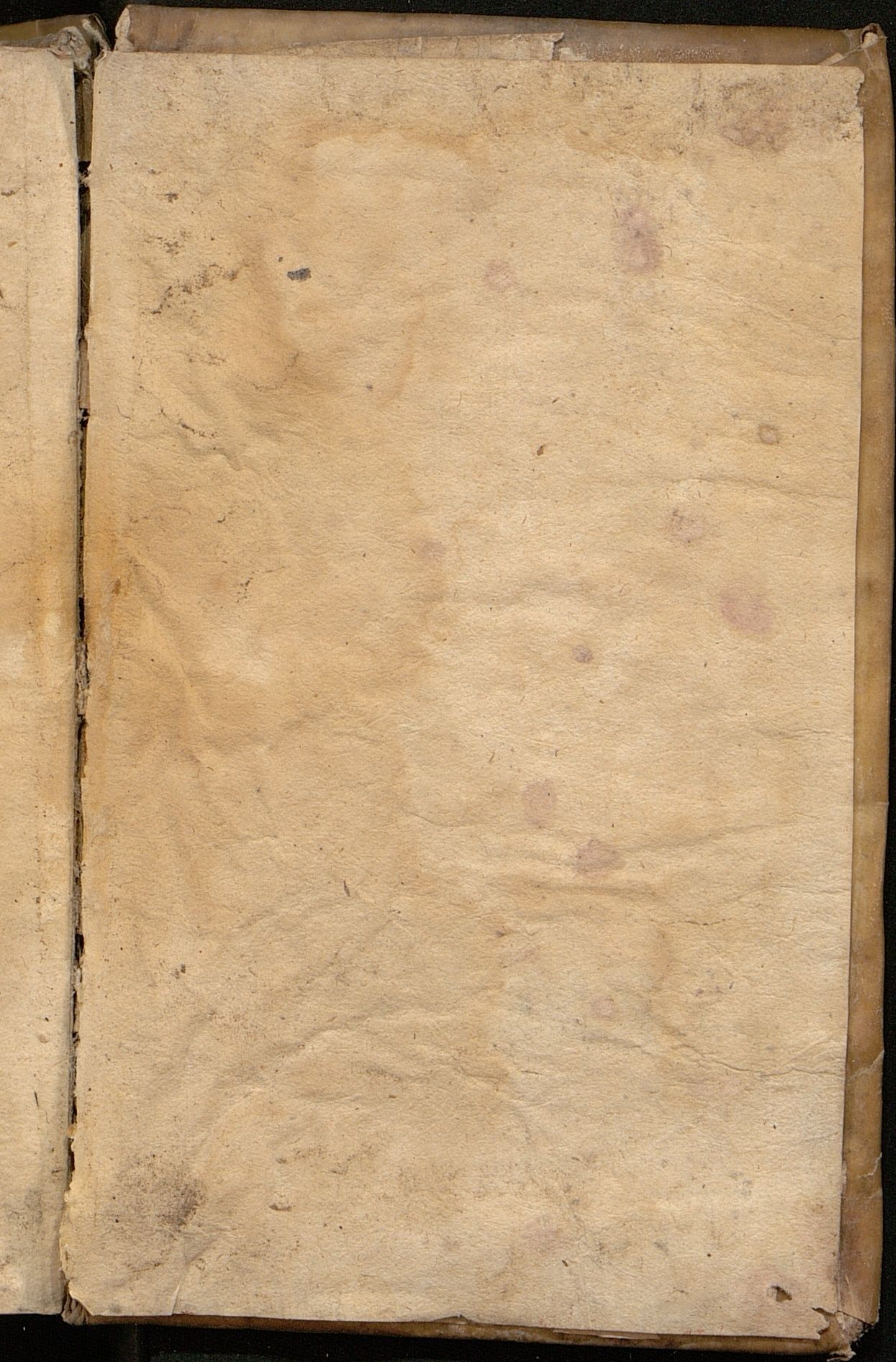

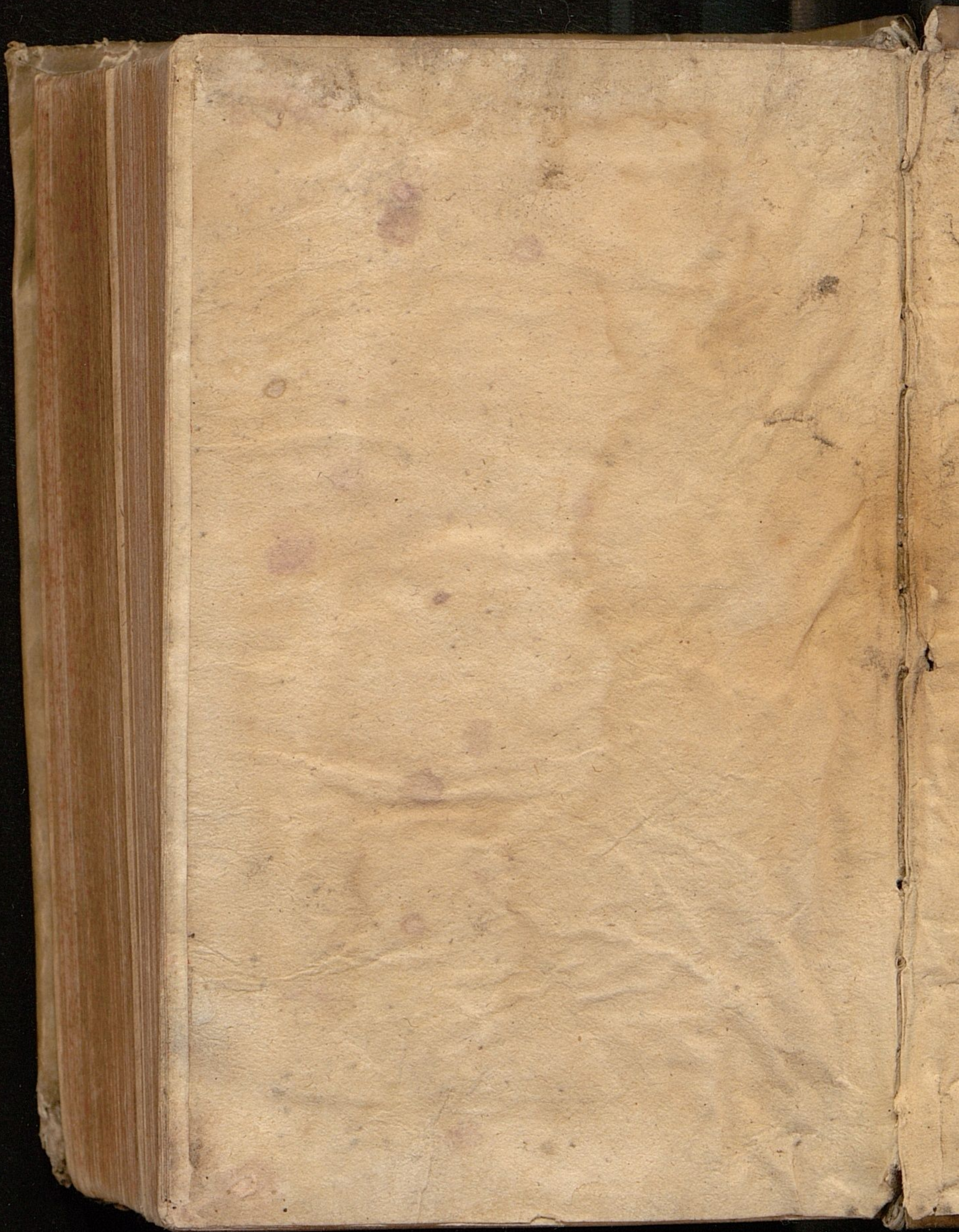

754609

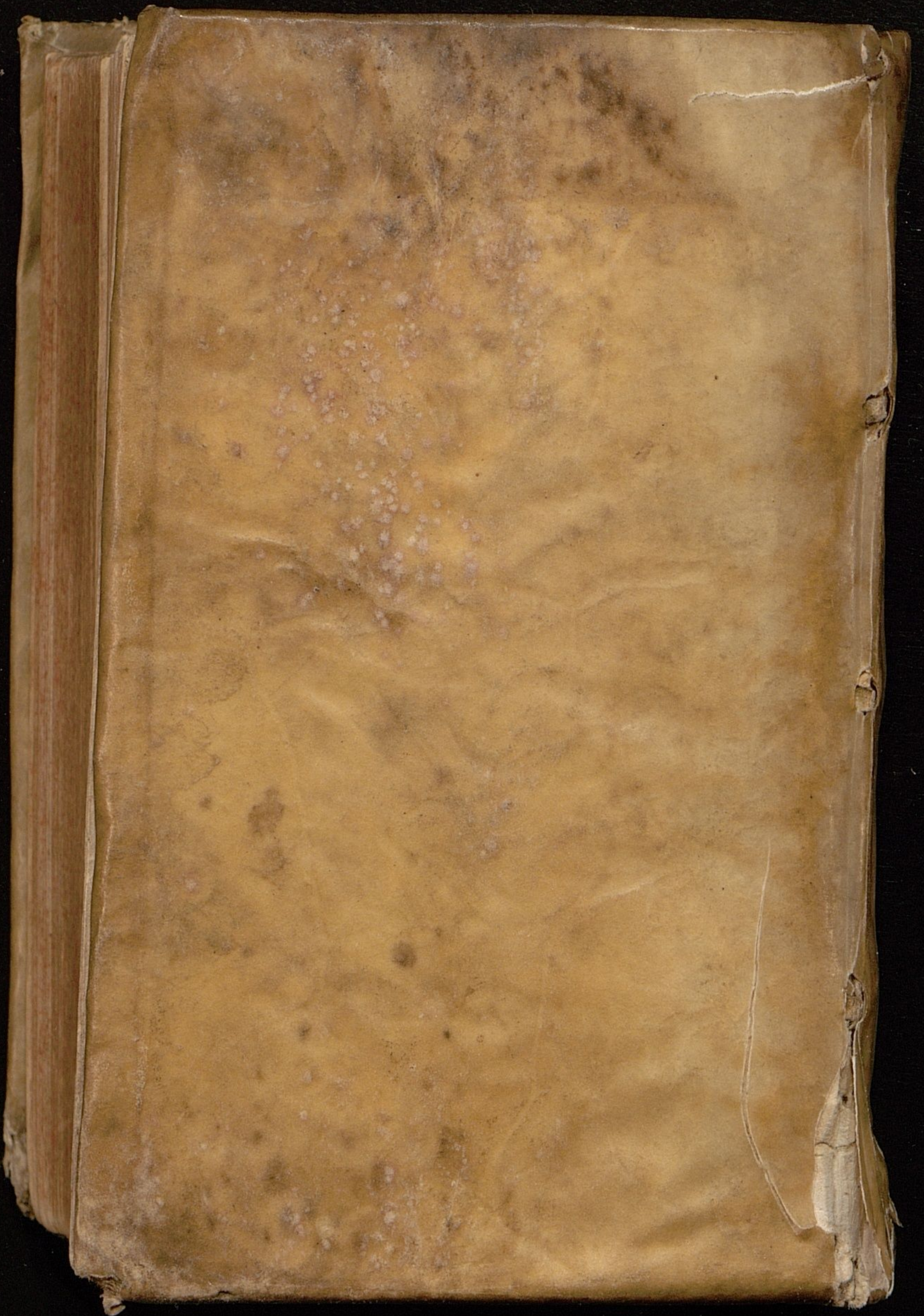
X 23.25622

ULB Halle 3
006 685 196

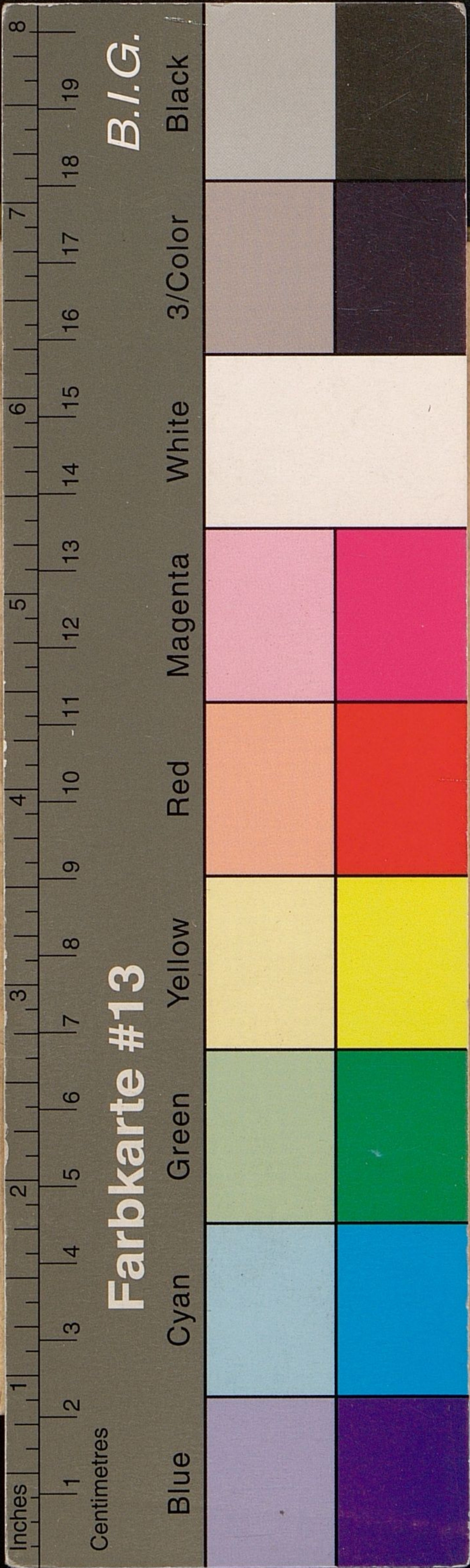

VD 17

DE EORUM QUI
COMETÆ
APPELLANTUR
nominibus, naturâ, causis, signifi-
catione, cum historiarum memo-
rabilium illustribus exemplis
DISPUTATIO ATQUE NARRATIO
à
JOACHIMO CAMERARIO PAPEBERG.
olim
EDITA
nunc
RECUSA.

BRUNSVIGÆ,
Sumptibus **ANDREÆ MOLTRECHTS**
Bibliop.

ANNO MDCCXI